

UUSI TEHDASLAKI 77

*Kirjoitettu karkoituspai-
kalla kesällä 1897.
Liite kirjoitettu syksyllä 1897
Julkaistu erillisenä kirjasena
Genevessä v. 1899*

*Julkaistaan vuoden 1899
painoksen mukaan*

ПРОЛЕТАРИИ ВСѢХЪ СТРАНЪ, СОЕДИНЯЙТЕСЬ!

НОВЫЙ
Фабричный Законъ

Изданіе Россійской Соціалъдемократической Рабочей Партіи.

ЖЕНЕВА
Типографія „Сюэа Русскихъ Соціалъдемократовъ“
1899

V. I. Leninin kirjases „Uusi tehdaslaki”
kansilehti.— 1899.

I

MIKÄ ON AIHEUTTANUT UUDEN TEHDASLAIN
SAATAMISEN?

Kesäkuun toisena päivänä vuonna 1897 säädettiin uusi tehdaslaki työpäivän lyhentämisestä tehtaissa ja pyhäpäivälevon säätämisestä. Pietarin työläiset ovat jo kauan odottaneet tätä lakia, jonka hallitus lupasi jo vuonna 1896 sen työläisten suuren joukkolakon pelästyttämänä, mikä puhkesi keväällä 1896. Tämän työläisten joukkolakon jälkeen puhkesi puuvillakehräämöissä ja -kutomoissa muitakin lakkoja, ja työläiset vaativat kaikkialla työpäivän lyhentämistä. Hallitus vastasi lakkoihin julmalla vainolla, se kaappasi ja karkoitti joukoittain työläisiä ilman oikeudenkäyntiä; pelästynyt hallitus yritti vaikuttaa työläisiin tyhmillä fraaseilla tehtaillijoiden kristillisestä rakkaudesta työläisiin (ministeri Witten kiertokirje tehdastarkastajille, julkaistu v. 1895/96). Mutta työläiset vastasivat näihin fraaseihin vain naurulla, eivätkä mitkään vainot voineet pysähdyttää liikettä, joka oli saanut mukaansa kymmeniä ja satoja tuhansia työläisiä. Silloin hallitus ymmärsi, että pitää antaa peräksi ja täyttää vaikkapa osa työläisten vaatimuksista. Lakkolaisiin kohdistuneen julman vainoamisen ja vilpillisten tekopyhien fraasien lisäksi Pietarin työläiset saivat vastaukseksi hallitukselta lupauksen, että säädetään laki työpäivän lyhentämisestä. Tämä lupaus saatettiin työläisten tietoon ennenkuulumattoman juhlallisesti erikoisilla ilmoituksilla, joita tehtiin liimattiin finanssiministerin nimessä. Työläiset odottelivat kärsimättöminä lupauksen täyttämistä, odottivat lain säätämistä huhtikuun 19 päiväksi 1897, ja olivat jo valmiit luulemaan, että tämäkin hallituksen lupaus oli karkeata valhetta, kuten niin monet muut hallituksen ilmoitukset. Mutta tällä kertaa hallitus

piti lupauksensa; laki on säädetty; mutta *minkälainen* tämä laki on,— sen näemme tuonnempana. Nyt meidän on tarkasteltava niitä seikkoja, jotka pakoittivat hallituksen täyttämään lupauksensa.

Hallituksemme ei alkanut pohtia työpäivän lyhentämiskysymystä vuonna 1896, vaan jo paljon aikaisemmin. Kysymys herätettiin 15 vuotta sitten: jo vuonna 1883 pietarilaiset tehtailijat anoivat sellaisen lain säätämistä. Samanlaisia pyyntöjä ovat useita kertoja toistaneet muutkin tehtailijat (nimittäin puolalaiset), mutta kaikki nämä pyynnöt on pantu veran alle, samoin kuin suuret määrät muita luonnoksia työläisten aseman parantamisesta. Sellaisia luonnoksia Venäjän hallitus ei pidä kiireellisinä; ne saavat olla vuosikymmeniä veran alla. Mutta kun on kysymys monen miljoonan ruplan antipalan antamisesta herroille hyväntahtoisille venäläisille maanomistajille, jotka „ovat anoneet” itselleen antipalaa kansan varoista, tahi apurahan tai palkkion myöntämisestä herroille „sorretuille” tehtailijoille, niin silloin Venäjän hallitus pitää kiirettä, virasto- ja ministeriökanslioiden pyörät pyörivät hyvin nopeasti, aivan kuin niitä olisi „rasvattu” jollain erikoisella „öljyllä”. Sen sijaan työläisiin nähden eivät ainoastaan lakiluonnokset ole veran alla vuosia ja vuosikymmeniä (esim. lakiluonnos työnantajain vastuunalaisuudesta on kai jo toista vuosikymmentä yhä „tekeillä”), mutta jo säädettyjäkään lakeja ei panna täytäntöön, sillä keisarillisen hallituksen virkailijat eivät tohdi häiritä herroja tehtailijoita (esim. vuoden 1886 laki siitä, että tehtailijoiden on järjestettävä sairaaloita, on tähän saakka valtavassa enemmistössä tapauksia jäänyt täyttämättä). Herää kysymys, miksi sitten tällä kertaa tämä kauan sitten nostettu kysymys sai heti vauhtia? ratkaistiin heti ja vietiin kiireellisenä läpi ministeriössä ja Valtioneuvostossa? pantiin heti lakiluonnoksen muotoon ja siitä tuli laki? Nähtävästi oli olemassa jokin voima, joka antoi sysäyksen virkailijoille, joka ravisteli heitä, vei voiton heidän uppiniskaisesta haluttomuudestaan „häiritä” kotimaisia tehtailijoita uusilla vaatimuksilla. Tänä voimana olivat Pietarin työläiset ja ne valtavat lakot, joita he järjestivät vuosina 1895—1896 ja joiden ohella, sen avun ansiosta, jota työläiset saivat sosialidemokraateilta („Tais-teluliiton” muodossa), esitettiin tiettyjä vaatimuksia hallitukselle sekä levitettiin sosialistisia julistuksia ja lento-

lehtisiä työläisten keskuuteen. Hallitus ymmärsi, ettei mikään poliisivaino voi murtaa työläisjoukkoja, jotka ovat tajunneet etunsa, jotka ovat liittyneet yhteen taistellakseen ja joiden johdossa on työväenasiaa puolustavien sosialidemokraattien puolue. Hallituksen oli pakko myöntyä. Uuden tehdaslain ovat työläiset ottaneet hallitukselta *väkipakolla, vallanneet* sen pahimmalta viholliseltaan aivan samoin kuin 11 vuotta sitten säädetyn vuoden 1886 kesäkuun 3 päivän lainkin, joka koskee sisäisiä järjestyssääntöjä, sakkoja, palkkataksoja j.n.e. Silloin työläisten taistelu ilmeni voimakkaimpana Moskovan ja Vladimirin lääneissä. Sekin ilmeni suurena joukkona lakkoja, työläiset esittivät silloinkin suoria ja täsmällisiä vaatimuksia hallitukselle ja kuuluisan Morozovin lakon aikana työläisjoukosta annettiin tarkastajalle työläisten itsensä laatimat ehdot. Näissä ehdoissa sanotaan esim., että työläiset vaativat sakkojen pienentämistä. Kohta sen jälkeen säädetty kesäkuun 3 päivän laki vuodelta 1886 *vastasi* välittömästi näihin työläisten vaatimuksiin ja sisälsi sakkoja koskevat säännöt*.

Niinpä nytkin. Työläiset vaativat vuonna 1896 työpäivän lyhentämistä ja tukivat vaatimustaan valtavilla lakoilla. Hallitus *vastaa* nyt vaatimukseen säätämällä lain työpäivän lyhentämisestä. Silloin, vuonna 1886, hallitus teki myönnytyksensä työläisille työläiskapinoiden painostuksesta, se koetti supistaa myönnytykset mahdollisimman vähiin, koetti jättää tehtailijoille takaportteja, pitkittää uusien sääntöjen voimaansaattamista, puijata työläisiltä mitä suinkin oli mahdollista heidän vaatimuksistaan. Nyt, vuonna 1897, hallitus tekee aivan samoin myönnytyksiä vain työläiskapinoiden painostuksesta ja samoin pyrkii kaikin voimin pienentämään työläisille tehtäviä myönnytyksiä, pyrkii *tinkimään*, puijaamaan heiltä tunnin tai pari pidentäen jopa sitäkin työpäivää, jonka tehtailijat ovat esittäneet, se pyrkii kiristämään jonkin verran enemmän pyhäpäiviä tehtailijoiden hyväksi siten, ettei ota niitä pakollisten lepöpäivien joukkoon, se pyrkii pitkittämään uuden järjestyksen voimaansaattamista lykäten tärkeimmät säädökset siihen saakka, kunnes ministerit antavat tulevat määräyksensä. Vuoden 1886 kesäkuun 3 päivän ja vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän lait, nämä tärkeimmät tehdaslait Venäjällä, ovat

* Niistä kts. kirjasta „Sakoista” (tämän osan s. 15. Toim.).

siis kumpikin pakolla otettuja myönnytyksiä, jotka Venäjän työläiset ovat vallanneet poliisihallitukselta. Kumpikin niistä osoittaa, *miten* Venäjän hallitus suhtautuu työläisten mitä oikeutetuimpiin vaatimuksiin.

II

MITÄ ON PIDETTÄVÄ TYÖAIKANA?

Tarkastelkaamme yksityiskohtaisesti vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän lakia *. Kuten jo sanoimme, uusi laki, ensiksikin, rajoittaa kaikkien työläisten työpäivää; toiseksi, se säättää pakollisen sunnuntai- ja pyhäpäivälevon. Ennen kuin säädetään säännöt työajan määrästä, lain pitää ensin määritellä, mitä työajalla oikein ymmärretään. Uusi laki säättää sen jälkeen tällaisen säännön: „Työajaksi eli vuorokaudessa tehtävien työtuntien määräksi jokaiselle työläiselle katsotaan se aika, minkä työläisen on palkkaussopimuksen mukaisesti oltava laitoksen huoneistossa ja sen johtajan määrättävissä töiden suorittamista varten”. Siis koko se aika, minkä työläinen on työaikajärjestyksen taikka työnjohtajan vaatimuksesta tehtaalla, on katsottava työajaksi.

Tekeekö työläinen tämän ajan varsinaista eli tavallista työtään tai paneeko isännöitsijä hänet tekemään jotain muuta, tai vaikkapa pakoittaisi hänet yksinkertaisesti *odottamaan*, se on samantekevää: koko se aika, minkä työläinen on viettänyt tehtaassa, on katsottava työajaksi. Esimerkiksi eräissä tehtaissa työläiset kellonsoiton jälkeen lauantaisin puhdistavat koneita; lain mukaan pitää koneiden puhdistuksen kuulua myöskin *osana työaikaan*. Siis ellei tehtailija maksa työläiselle mitään koneiden puhdistamisesta, niin se merkitsee sitä, että *tehtailija käyttää palkatun työläisen työaikaan ilmaiseksi*. Jos tehtailija, joka on palkannut työläisen urakkapalkalle, pakoittaa hänet odottamaan tai keskeyttää hänen työnsä antamalla jotain sivutehtävää ja maksamatta siitä erikseen (jokainen työläinen tietää, että se ei ole harvinainen tapaus), niin se merkitsee sitä, että tehtailija *käyttää* palkatun työntekijän *työaikaan ilmaiseksi*. Työläisten pitää painaa mieleensä tämä uuden lain määritelmä työajasta ja siihen nojautuen torjua kaikki isännän yritykset käyttää työvoimaa ilmaiseksi. On selvää, että työ-

* Joka saatetaan voimaan vuoden 1898 marraskuusta lähtien.

ajan tällaisen määrittelyn pitää juontua ilman muuta palkkaussopimuksesta: eräistä työläisistä se tuntuu niin selvältä, ettei siinä ole mitään puhumistakaan. Mutta hallitus, osoittaen palvelushaluaan kapitalisteille, tahallaan hämää monia sellaisia seikkoja, jotka ovat jokaiselle työläiselle itsestään selviä. Niinpä tässäkin hallitus koetti antaa herroille tehtailijoille pienen takaportin. Laissa sanotaan, että työajaksi katsotaan se aika, minkä ajan työläisen on palkkaussopimuksen mukaan oltava tehtaalla. Entä miten on meneteltävä siinä tapauksessa, kun palkkaussopimuksessa ei ole sanottu mitään työläisen velvollisuuksista olla tehtaalla niin ja niin monta tuntia päivässä? Onhan hyvin usein esim. konepajoilla laita niin, että työläisten ja isäntien välisessä työsopimuksessa sanotaan vain, että työläiset ottavat siitä ja siitä maksusta tehdäkseen sen ja sen esineen (jonkin koneenosan, vissin määrän ruuveja tai muttereita j.n.e.), mutta siitä, minkä verran aikaa työläisen on tähän työhön käytettävä, ei ole sanottu mitään. Voidaanko tällaisessa tapauksessa soveltaa uutta lakia vuorokaudessa suoritettavien työtuntien määrästä? Terveen järjen mukaan voidaan tietysti soveltaa, sillä työläinenhan tekee työtä tehtaalla,—mitenkä sitä voitaisiin olla pitämättä työaikana. Mutta herrojen kapitalistien ja heitä tukevan hallituksen „terve järki” on aivan erikoista lajia. Tuon lainaamamme pykälän kirjaimen mukaan tällaisissa tapauksissa voidaan helposti olla soveltamatta lakia työajan lyhentämisestä. Tehtailija voi vedota siihen, ettei hän ole työsopimuksessa *velvoittanut* työläistä olemaan tehtaassa — ja siinä kaikki. Ja kun ei jokainen tehtailija ole niin ovela koukkuilija, että huomaisi tuon loukun, niin finanssiasiaain ministeriön virkailijat riensivät etukäteen osoittamaan koko Venäjän kauppiaskunnalle tämän uudessa laissa olevan heille niin edullisen takaportin. Finanssiasiaain ministeriö on jo monet ajat julkaissut erikoista sanomalehteä: „Vestnik Finansov, Promyshlennosti i Torgovli” *,—erästä niistä virallisista lehdistä, jotka hallituksen käskyjen julkaisemisen lisäksi koettavat kehua venäläisten kapitalistien saavutuksia ja ylistää hallituksen huolenpitoa pankkiirien, tehtailijoiden, kauppiaiden ja maanomistajien rahakukkarosta, minkä tämä tekee kansasta huolehtimisen lipun alla. Kohta uuden lain

* — „Finanssi-, Teollisuus- ja Kauppasanomat”. *Suom. huom.*

julkaisemisen jälkeen tämä lehtipahanen julkaisi uutta lakia koskevan kirjoituksen („Vestnik Finansov” № 26 vuodelta 1897), jossa selitetään seikkaperäisesti lain merkitystä ja todistellaan, että juuri hallituksen tehtävänä on huolehtia työläisten terveydestä. Juuri tuossa kirjoituksessa virkamiehet koettivat osoittaa tehtailijoille, että on mahdollisuus takaportin kautta kiertää uutta lakia. Tässä kirjoituksessa selitetään suoraan, että uutta lakia ei voida soveltaa niihin tapauksiin, jolloin sopimuksessa ei ole sanottu mitään työajasta, koska silloin, kun työläinen palkataan määrättyä työtä varten, „*hän ei ole enää palkattu työläinen, vaan henkilö, joka ottaa vastaan tilauksen*”. Tehtailijan ei siis olekaan kovin vaikea päästä irti epämiellyttävästä laista: ei tarvitse muuta kuin olla nimittämättä työläistä tvöläiseksi, vaan „henkilöksi, joka ottaa vastaan tilauksen”! Sen sijaan, että sanottaisiin, että työajaksi katsotaan se aika, minkä *työläinen on tehtaassa* isännän käskettävänä, laissa siis *tahallaan* sanotaan epämääräisemmin ja puhutaan siitä ajasta, jonka työläinen on *sopimuksen mukaan velvollinen* olemaan tehtaassa. Saattaa tuntua siltä, että se on aivan samaa, mutta todellisuudessa ei tässäkään ole kaihdettu käyttämästä tahallista epäselvyyttä työläisten vahingoksi!

III

KUINKA PALJON UUSI LAKI LYHENTÄÄ TYÖAIKAA?

Työaika on vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän lailla rajoitettu päivätyössä 11½ tuntiin vuorokaudessa. Lauantaisin ja pyhien aattona — 10 tuntiin vuorokaudessa. Työpäivän lyhennys uuden lain mukaan on siis aivan mitätön. On paljon työläisiä, ja Pietarissa nähtävästi on enemmistö sellaisia, joille tällainen laki ei tuo *minkäänlaista* työajan *lyhennystä*, vaan pikemminkin uhkaa pidentää sitä. Pietarin tehtaissa tavallinen työaika on 10—10½ tuntia. Se, että laki säätää työpäivän näin ylettömän pitkäksi, osoittaa selvästi, että tämä laki oli vastaus pietarilaisten puuvilla-kehräämöjen ja pumpulikutomojen työläisten vaatimukseen. *Näille* työläisille uusi laki ehkä antaakin lyhennyksen työpäivään, sillä he työskentelivät suurimmalta osaltaan 12—14 tuntia päivässä. (Alempana selitämme, miksi me sanomme „ehkä”.) Laissa on 10-tuntinen työpäivä määrätty käsityöläisille ja sotaministeriön hallussa oleville tehtaalle.

Kuitenkin hallitus päätti, että tehdastyöläiset voidaan panna työskentelemään vieläkin enemmän! Pietarilaiset tehtailijatkin anoivat hallitukselta työpäivän supistamista 11 tuntiin! Hallitus päätti lisätä vielä puolisen tuntia moskova-laisten tehtailijoiden mieliksi, jotka pakoittavat työläisiä tekemään työtä kahdessa vuorossa ympäri vuorokauden ja joita työläiset eivät näköjään ole vielä kunnolleen opettaneet. Venäjän hallitus, joka kerskuen julistaa pitävänsä huolta työläisistä, osoittautui todellisuudessa itaraksi kuin pikkukauppias. Se osoittautui itarammaksi kuin itse tehtailijat, jotka kiskovat työläisistä lisätuhansia jokaisesta lisää työhön käytetystä puolituntisesta. Tämän esimerkin valossa työläiset voivat selvästi nähdä, että hallitus ei ainoastaan puolusta tehtailijoiden etuja, vaan vieläpä *pahimpien* tehtailijoiden etuja; että hallitus on paljon pahempi työläisten vihollinen kuin kapitalistiluokka. Pietarin työläiset olisivat saaneet *lyhemmän työpäivän* sekä itselleen että kaikille Venäjän työläisille, jos *hallitus ei olisi ollut esteenä*. Yhteenliittyneinä työläiset pakoittivat tehtailijat myönnetyksiin; pietarilaiset tehtailijat olivat valmiit tyydyttämään työläisten vaatimukset; hallitus kieltää tehtailijoita myöntymästä, etteivät työläiset saisi siitä esimerkkiä. Sitten enemmistö Pietarin tehtailijoista tulee vakuuttuneeksi, että työläisille on tehtävä myönnytys ja esittää hallitukselle pyynnön työpäivän lyhentämisestä 11 tuntiin. Mutta hallitus ei puolusta yksistään pietarilaisten, vaan koko Venäjän tehtailijoiden etuja, ja kun pyhällä Venäjänmaalla on vielä paljon nylkyrimäisempiä tehtailijoita kuin mitä ovat pietarilaiset, niin siksi hallitus, haluten pysyä „oikeudenmukaisena”, ei voi sallia sitä, että pietarilaiset tehtailijat rosvoaisivat työläisiään *liian vähän*: pietarilaisten tehtailijoiden ei pidä mennä kovin paljon edelle muista Venäjän tehtailijoista; ja hallitus pidentää puolituntisella sitä työpäivää, jota kapitalistit olivat anoneet. Ilmeistä on, että tällaisesta hallituksen menettelystä johtuu työläisille kolme opetusta:

Ensimmäinen opetus: edistyneimpien venäläisten työläisten pitää kaikin voimin pyrkiä vetämään takapajuisempaa työväkeä mukaan liikkeeseen. Vetämättä Venäjän kaikkia työväenjoukkoja taisteluun työväenasian puolesta edistyneimmät, pääkaupungin työläiset eivät voi saada paljoakaan aikaan, vaikka heidän onnistuisikin pakoittaa *omat* tehtaili-

jansa myönnytyksiin, sillä hallituksen „oikeudenmukaisuus” on niin korkeata tasoa, ettei se salli parhaimpien tehtailijoiden tehdä työläisille oleellisia myönnytyksiä. Toinen opetus: Venäjän hallitus on Venäjän työläisten paljon pahempi vihollinen kuin Venäjän tehtailijat, sillä hallitus ei ainoastaan varjele tehtailijoiden etuja, se ei ainoastaan turvaudu siinä tarkoituksessa työläisten villiin ajojahtiin, vangitsemisiin ja karkoituksiin, hyökkäyksiin sotaväen voimalla aseettomien työläisten kimppuun, vaan sen lisäksi se varjelee *kaikkein nylykymäisimpien* tehtailijoiden etuja nousten vastustamaan parhaimpien tehtailijoiden pyrkimyksiä myönnytysten tekemiseen työläisille. Kolmas opetus: saadaksean itselleen *inhimilliset* työolot ja 8-tuntisen työpäivän, johon koko maailman työläiset nykyään pyrkivät, Venäjän työläisten pitää turvautua vain yhteenliittymisensä voimaan ja itsepintaisesti vallata hallitukselta myönnytys toisensa jälkeen. Hallitus aivan kuin tinkii työläisten kanssa tunnustellen, voidaanko ehkä lisätä vieläkin puolisen tuntia — työläiset tulevat näyttämään sille, että he osaavat pitää kiinni vaatimuksistaan. Hallitus aivan kuin kokeilee työläisten kärsivällisyyttä: eikö voitaisi muka selviytyä halvemmalla myönnytyksellä — työläiset tulevat näyttämään sille, että heillä riittää kärsivällisyyttä mitä sitkeimpään taisteluun, sillä se on heille taistelua elämästä, taistelua työkansan täydellistä nöyryytystä ja sortamista vastaan.

IV

MINKÄ LAKI KATSOO TYÖLAISTEN „YÖAJAKSI”?

„Yöajaksi katsotaan: yhdessä vuorossa työskenneltäessä aika klo 9:stä illalla klo 5:een aamulla, kahdessa tai useammassa vuorossa työskenneltäessä aika klo 10:stä illalla klo 4:ään aamulla”. Näin sanotaan uudessa laissa. „Yö” sille mustalle väelle, jonka on koko ikänsä tehtävä työtä toisia varten, ja „yö” niille puhtaille herroille, jotka voivat elää toisten työllä — ne ovat „lain” mukaan aivan eri asioita. Sekä Pietarissa että Moskovassa klo 4 aamulla on vuoden mittaan enimmäkseen vielä aivan pimeä, täysi yö. Mutta venäläinen laki säättää, että työläisen on koko ikänsä mukauduttava pääoman etuihin, työläisen pitää uskoa, että viidettä käydessä alkaa *ehdottomasti* päivä, vaikka auringon nousuun olisi vielä useita tunteja. Ja ellei työläinen asu

tehtaalla, niin hänen on noustava kello *kolmelta* tai ehkäpä vieläkin aikaisemmin ehtiäkseen neljäksi tehtaaseen! Pietarin virkamiesten „päivä” alkaa kello 12 päivällä, vieläpä yhdeltäkin, mutta virkamiehet — hehän ovatkin aivan erikoista väkeä... Työläisten „päivä” päättyy vasta kello 10 illalla ja astuessaan tehtaasta aivan pimeälle kadulle työläisen ei pidä olla millänsäkään siitä, että on pimeä: hänen pitää muistaa ja uskoa, että „päivähän” on vastikään päätynyt, koska laki on niin säätänyt. Miksei laissa voitaisi säätää, että työläisen „päivä” alkaa silloin, kun tehtaani pilli kutsuu häntä tehtaalle, ja päättyy silloin, kun sama pilli kutsuu toisen vuoron tilalle — sehän olisi avomielisempää ja oikeammin! Sveitsissä on jo olemassa laki siitä, mitä on pidettävä työläisten yöaikana, mutta mistäpä sveitsiläiset voisivat keksiä venäläisten poliisivirkailijoiden kaikki viekkaudet: noilla kauheilla sveitsiläisillä työläisen „yö” osoittautuu olevan samanlainen kuin muidenkin ihmisten, nimittäin kello 8:sta illalla kello 5:een (tai 6:een) aamulla. Ainoa „yötyön” rajoitus uudessa laissa on se, että työläisten, jotka joutuvat vaikkapa osittainkin tekemään työtä yöllä, ei pidä työskennellä enempää kuin 10 tuntia vuorokaudessa. Eikä muuta. Yötöiden kieltoa ei laissa ole. Laki on tässäkin suhteessa jäänyt jälkeen pietarilaisten tehtailijoiden *anomuksista*, jotka 14 vuotta sitten (v. 1883) anoivat aikuisten työläisten yötöiden kieltämistä. Pietarin työläiset olisivat siis tässäkin suhteessa saaneet tehtailijoilta temmauksi enemmän, *ellei hallitus olisi tullut väliin* puo'ustamaan Venäjän takapajuisimpien tehtailijoiden etuja. Hallitus ei ottanut varteen pietarilaisten tehtailijoiden mielipidettä, sillä se ei halunnut loukata moskovalaisia tehtailijoita, jotka suurimmalta osalta pakoittavat työläisiä tekemään työtä öisin. Palvelushaluaan *pahimpien* tehtailijoiden etujen valvomiseksi hallitus yritti, kuten tavallista, verhota valheellisilla fraaseilla ja vakuutteluilla. Finanssiasiain ministeriön julkaisema „Vestnik Finansov” sanoi uutta lakia selittävässä kirjoituksessa, että muissa valtioissa (esim. Ranskassa) on yötyö kielletty. Mutta lehden sanojen mukaan meidän laissamme ei sitä voitu tehdä. „Aina ei ole mahdollista rajoittaa laitoksen vuorokausityötä: on koko joukko tuotantoaloja, jotka luonteensa vuoksi vaativat keskeytymättömyyttä työtä”.

On ilmeistä, että se on aivan tyhjä veruke. Eihän kysymys ole niistä erikoisista tuotantoaloista, jotka vaativat keskeytymätöntä työskentelyä, vaan yleensä kaikista tuotantoaloista. Kahdessa vuorossa työskenneltäessä keskeytymätön työ ei nykyisenkään lain mukaan ole mahdollista ilman ylityötä, koska päivätyö on määrätty 11½ tunniksi ja yötyö 10 tunniksi, yhteensä 21½ tuntia. Siksi keskeytymätöntä työtä vaativiin tuotantoaloihin nähden on uudessa laissa joka tapauksessa edellytetty poikkeuksia (s.o. erikoiset ministerin säännöt, joista puhumme tuonnempänä). Yötöiden kieltäminen ei siis ollut kerrassaan mikään „mahdottomuus”. Sanoimme jo, että hallitus haluaa esiintyä työläisten terveydestä huolehtivana; finanssiasian ministeriö sanoo yötyöstä näin: „Yötöt ovat kieltämättä näännyttävämpiä, terveydelle vahingollisempia ja yleensä luonnottomampia kuin työskentely päivän valossa; tällainen työnteko on sitä vahingollisempaa, mitä kauemmin ja vakituisemmin se jatkuu. Tuntuu siltä, että yötöiden vahingollisuuden vuoksi olisi parasta kieltää ne aikuisiltakin työläisiltä (niinkuin ne on kielletty naisilta ja kumpaankin sukupuoleen kuuluvalta varhaisnuorisolta eräillä tuotantoaloilla ja lapsilta ehdottomasti), mutta siihen ei ole mitään perusteita edes työläisen yleisen hyvinvoinnin kannalta; kohtuullinen yötyö on hänelle vaarattomampaa kuin liian pitkä, mutta samasta maksusta tehty päivätyö”. Niin hyvin osaavat Venäjän hallituksen virkailijat puhua kansalle silmien lumeksi! Yksinpä pahimpien tehtailijoiden etujen varjeleminenkin esitetään huolenpidoksi „työläisen hyvinvoinnista”. Ja miten julkea onkaan tuo ministeriön keksimä puolustus: „kohtuullinen yötyö”, nähkääs, „on vaarattomampaa kuin liian pitkä, mutta samasta maksusta tehty päivätyö”. Ministeriö haluaa sanoa, että työläisen pakoittaa menemään yötyöhön pieni palkka, joka on niin pieni, ettei *työläinen* tule toimeen, tekemättä ylettömän pitkään työtä. Ja niinpä ministeriö varmana siitä, että aina tulee olemaan niin, ettei työläinen voi saada parempaa palkkaa, julistaa kyynillisesti: jos työläisen pitää tehdä sietämättömän paljon työtä elättääkseen perheensä, niin eikö hänelle ole aivan sama, tekeekö hän nuo ylimääräiset tunnit työtä päivällä tai yöllä? Jos venäläisten työläisten enemmistölle jäävät entiset kurjat palkat, niin tietysti puute pakoittaa heidät tekemään ylimääräisiä työtunteja, mutta kuinka suurta julkeutta tarvi-

taankaan, jotta yötyön salliminen selitetään työläisen ahdinkotilasta johtuvaksi! „Työstä maksetaan sama palkka” — siinä on asian olemus pääoman lakeijoiden kannalta,— „mutta nykyisillä työpalkoilla työläinen ei tule toimeen tekemättä ylimääräisiä tunteja”. Ja nuo tuollaiset virkamiehet, jotka keksivät kulakkimaisia perusteluja nylkyrimäisille tehtailijoille, tohtivat vielä puhua „työläisen yleisen hyvinvoinnin kannalta”. Eivätköhän vain suotta luottane siihen, että työläinen pysyy aina yhtä poljettuna? suostuu aina „samaa maksuun”, nimittäin entiseen kurjaan työpalkkaansa? Pieni palkka ja pitkä työpäivä käyvät aina rinnan eikä toinen ole mahdollista ilman toista. Jos palkka on pieni, niin työläisen on pakostakin tehtävä ylitunteja, työskenneltävä öisinkin ansaitakseen toimeentulonsa. Jos työaika on ylenpalttisen pitkä, niin maksu on aina pieni, sillä työpäivän ollessa pitkän työläinen valmistaa kunkin tunnin kuluessa vähemmän ja paljon huonompia tuotteita kuin työpäivän ollessa lyhyen; — sillä ylenpalttisen työn rasittama työläinen pysyy aina poljettuna ja voimattomana pääoman harjoittamaa sortoa vastaan. Kun Venäjän tehtailijoiden ministeriö aikoo pitää entisellään Venäjän työläisten nykyiset sietämättömän pienet työpalkat ja kun se samaan aikaan puhuu „työläisten hyvinvoinnista”, — niin siksipä se osoittaa selvääkin selvemmin sen fraasien teko-pyhyiden ja vilpillisyyden.

V

MITEN FINANSSIMINISTERIÖ TODISTEE, ETÄ YLITÖIDEN RAJOITTAMINEN OLISI „VÄÄRYTTÄ” TYÖLAISTA KOHTAAN?

Me nimitimme uutta lakia laiksi työpäivän supistamisesta. Edellä sanoimme, että uusi laki on rajoittanut työpäivän 11 ja puoleen tuntiin (yötöissä 10 tuntiin). Mutta itse asiassa tämä kaikki ei olekaan niin, vaan paljon huonommin. Laki säättää kaikki rajoitukset vain tavalliseen, normaaliin, määräaikaiseen työhön nähden, mutta se ei koske *ylitöitä*. Itse asiassa siis *ei ole vähääkään rajoitettu* tehtailijan „oikeutta” pakoittaa työläiset tekemään työtä loppumattoman pitkään, vaikkapa 24 tuntiakin vuorokaudessa. Ylitöistä laki sanoo näin: „Ylityöksi katsotaan sellainen työ, jota työläinen tekee teollisuuslaitoksessa aikana, jolloin

hänen ei sisäisten järjestyssääntöjen mukaan kuuluisi tehdä työtä. Ylityötä ei sallita muuten kuin teollisuuslaitoksen johtajan erikoisesta sopimuksesta työläisen kanssa. Palkkaussopimukseen voidaan sisällyttää ehtoja vain sellaisista ylitöistä, jotka ovat tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämättömiä”. Tämä on erittäin tärkeä pykälä uudessa laissa, ja koko pykälä on suunnattu täydellisesti työläisiä vastaan ja se antaa tehtailijan mielivallalle täyden liikkumalan. Tähän saakka on ylitöitä tehty totutun tavan mukaan; laki ei puhunut niistä mitään. Nyt hallitus on laillistuttanut nämä ylityöt. Laissa oleva lisäys siitä, että näitä töitä varten tarvitaan „erikoinen sopimus” työläisen ja isännän välillä, on tyhjä ja aivan merkityksetön fraasi. Työläiset tekevät kaikki työt isäntien kanssa tehdyn „sopimuksen mukaan”; eiväthän työläiset ole maaorjia (vaikka hyvin monet venäläiset virkamiehet haluaisivatkin kaikin voimin tehdä heistä maaorjia); he tekevät työtä palkattuina, s.o. sopimuksen mukaan. Turhaa siis oli sanoakin, että ylitöitä varten vaaditaan sopimusta. Hallitus pani lakiin tämän tyhjän fraasin näyttääkseen, että se muka haluaa rajoittaa ylitöitä. Todellisuudessa niitä ei ole tässä kerrassaan mitenkään rajoitettu; isäntä on sanova työläiselle nyt samoin kuin ennenkin: „jos haluat, niin tee työtä yli määräjajan; ellet halua, niin saat lopputilin!” Ero on vain siinä, että tähän saakka on sillä tavalla tehty totutun tavan mukaan, mutta nyt tullaan tekemään *lain* nojalla. Ennen tehtailija antaessaan työläiselle lopputilin siitä, ettei tämä suostunut tekemään ylitöitä, ei voinut nojautua lakiin, mutta nyt laki suorastaan neuvoo häntä, miten hän voi kiristää työläisiä. Ylitöiden rajoittamisen asemesta tämä lakipykälä voi helposti johtaa entistä suurempaan ylitöiden käyttöön. Laki antaa isännälle jopa suoranaisen oikeuden panna työsopimukseen vaatimuksen ylitöistä, milloin nämä työt „ovat tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämättömiä”. Tämä varaus ei missään määrin rajoita tehtailijaa. Miten voidaan saada selville, mitkä työt „ovat tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämättömiä” ja mitkä eivät ole välttämättömiä? Kuka sitä rupeaa selvittämään? Miten voidaan kumota isännän väite, kun hän sanoo, että työ, jota hän on pannut työläisen tekemään ylityönä, „on tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämättöntä”? Ei siitä kukaan rupea selvää ottamaan, eikä ole

ketään, joka tarkastaisi isännän väitteen. Laki on vain *vahvoistanut* isäntien mielivallan neuvomalla heille *erittäin varman* keinon työläisten kiristämiseksi.

Nyt isännän ei tarvitse muuta kuin panna sopimusehtoihin sääntö, ettei työläisellä ole oikeutta kieltäytyä ylitöistä, jotka „ovat tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämättömiä”, ja tehtailijan asia on kunnossa! Jos työläinen koettaa olla menemättä ylityöhön, niin hänet potkitaan pois. Ja tulkooppa sitten (ajattelee tehtailija) työmies, joka alkaa todistella, ettei tämä työ „ollut tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämätöntä”! Naurettavaa on kuvitellakin, että työläisen taholta saattaisi tulla tuollainen valitus. Sanomattakin on selvää, ettei tuollaisia valituksia tule koskaan eivätkä ne koskaan johtaisi mihinkään. Näin siis hallitus on laillistuttanut täydellisesti tehtailijoiden mielivallan ylitöihin nähden. Kuinka innokkaasti finanssiasiaiministeriö kiiruhtaa tekemään palveluksia tehtailijoille ja opettamaan heitä käyttämään laajemmin ylitöitä uusien lakien suojassa,— se näkyy erikoisen selvästi „Vestnik Finansov” lehden seuraavasta järkeilystä: „Ylityöt ovat välttämättömiä myöskin kiireellisiä tilauksia täytettäessä, joita tehtailija ei yleensä voi etukäteen nähdä määrättyjä lyhyitä kausia varten varautuvilla tuotantaloilla *, jos liikkeen haltijan on mahdotonta tai vaikeaa lisätä työläisten lukua”.

Näettekö, miten hyvällä menestyksellä finanssiasiaiministeriössä istuvat tehtailijain innokkaat lakeijat „tulkitsevat” lakia! Laissa puhutaan vain niistä ylitöistä, jotka ovat teknillisten ehtojen vuoksi välttämättömiä, mutta finanssiasiaiministeriö kiiruhtaa tunnustamaan ylityöt „välttämättömiksi” silloinkin, kun tilauksia ei ole voitu „etukäteen nähdä” (!) ja jopa silloinkin, kun tehtailijan on „vaikeata” lisätä työläisten määrää! Tämä on jo suorastaan jotain työläisten pilkkaamista! Voihan jokainen ovela tehtailija *aina* sanoa, että hänen „on vaikeaa”. Työläisten lisääminen merkitsee uusien työläisten palkkaamista,— se merkitsee portin luona tunkeilevien työttömien lukumäärän vähentämistä, merkitsee työläisten välisen kilpailun lieven-

* Vanha virsi! Venäjän tehtaot — varsinkin keskisen alueen tehtaot — saavat joka vuosi Nizhni-Novgorodin markkinain edellä kiireellisiä tilauksia, ja joka vuosi tehtailijat juhlallisesti uskottelevat kaikille tyhmillinelle, jotka heitä uskovat tai ovat uskovinaan, etteivät he osanneet etukäteen nähdä sitä..

tämistä, työläisten tekemistä vaativaisemmiksi ja sitä, että mahdollisesti pitää suostua maksamaan korkeampaa palkkaa. On itsestään selvää, ettei ole yhtään tehtailijaa, joka ei pitäisi tätä itselleen „vaikeana”. Tuollainen tehtailijan mielivalta ylitöiden määräämisessä hävittää työpäivän lyhentämislailta kaiken merkityksen. Työläisten suurelle joukolla ei tule mitään lyhennystä, sillä he joutuvat edelleenkin tekemään työtä 15—18 tuntia ja enemmänkin jääden yksikin tehtaalle tekemään ylityötä. Ellei kielletä (tai ainakin rajoiteta) ylitöitä, on työpäivän supistamista koskevan lain järjettömyys niin ilmeinen, että lain kaikissa ennakkoluonnoksissa oli edellytetty rajoitettavaksi ylitöitä. Pietarin tehtailijat (tehtailijat itsel) anoivat jo v. 1883, että ylityöt rajoitettaisiin *yhteen tuntiin* päivässä. Kun hallitus Pietarissa vuosina 1895—1896 olleiden lakkojen pelästyttämänä nimitti pikaisesti valiokunnan laatimaan lakia työpäivän lyhentämisestä, niin tämä valiokunta ehdotti myöskin ylitöiden rajoittamista, nimittäin 120:een ylityötuntiin vuodessa *. Hyljäten kaikki ehdotukset yleensä mistään ylityön rajoittamisesta hallitus asettui siten suoranaisesti suojelemaan huonoimpien tehtailijoiden etuja, suoranaisesti laillistutti työläisten täydellisen alistamisen ja ilmaisi täysin selvästi aikovansa jättää kaikki entiselleen kuitaten asian mitään sanomattomilla fraaseilla. Finanssiasian ministeriö, pannen parastaan tehtailijoiden etujen puolesta, meni niin pitkälle, että rupesi todistelemaan ylitöiden rajoittamisen olevan muka „vääräyttä itse työläistä kohtaan”. Tässä noita järkeilyjä, joita jokaisen työläisen olisi hyödyllistä ajatella. „Käytännössä olisi vaikea riistää työläiseltä oikeus tehdä tehtaalla työtä yli määrätyn tuntimäärän vuorokaudessa” (miksi vaikeata? siksi, että tehdastarkastajat täyttävät kerrassaan kehnosti velvollisuuksiaan peläten herrojen tehtailijain loukkaamista pahemmin kuin tulta? senkö takia, että venäläisen työläisen oikeudettoman aseman ja arastelevaisuuden vuoksi kaikki reformit hänen hyväkseen ovat vaikeasti toteutettavissa? Finanssiasian ministeriö tuli huomaamattaan sanoneeksi totuuden: tosiaankin, niin kauan, kun Venäjän työläiset, samoin kuin koko Venäjän kansakin, ovat oikeudettomia poliisihallituksen

* Eikä itse finanssiasian ministeriökään uutta lakia selittäessään voinut olla myöntämättä, että „ylitöiden salliminen on ikään kuin sopimatonta” („Vestnik Finansov”).

edessä, niin kauan, kun heiltä puuttuu poliittiset oikeudet, — eivät mitkään reformit ole päteviä)... „ja se olisi vääryyttä työläistä kohtaan: ei saa syyttää ihmistä siitä, että hän etsii varoja toimeentuloa varten jännittäen voimiaan toisinaan jopa yli sen äärirajan, jonka takana hänen työnsä saattaa osoittautua terveydelle vahingolliseksi”. Miten humaninen ja ihmisystävällinen Venäjän hallitus onkaan! Kumarra ja ole kiitollinen, Venäjän tvöläinen! Hallitus on niin armollinen, että se „ei riistä” sinulta „oikeutta” tehdä tvötä vaikka 18 tuntia, vaikka 24 tuntia vuorokaudessa, hallitus on niin oikeudenmukainen, ettei se halua vainota sinua siitä, että tehtailija pakottaa sinut raatamaan ylenmääräisesti! Kaikissa muissa maissa työnteosta tehtaalla yli määrätyn ajan *syytetään* tehtailijaa eikä työläistä... virkailijamme ovat unohtaneet sen. Ja kuinkapa venäläiset virkailijat rohkenisivatkaan *syyttää* herroja tehtailijoita! Herra varjelkoon, sehän on mahdotonta! Saamme heti nähdä, ettei herroja tehtailijoita tulla syyttämään edes koko tämän uuden lain rikkomisestakaan. Kaikissa muissa maissa työläisillä on oikeus „toimeentulovaroja etsiessään” järjестää liittoja, kassoja, tehdä julkisesti vastarintaa tehtailijalle, asettaa hänelle ehtoja, järjестää lakkoja. Meillä se ei ole sallittua. Sen sijaan meillä on työläisille lahjoitettu „oikeus” tehdä tvötä „yli” minkä tuntimäärän tahansa vuorokaudessa. Miksi nuo humaniset virkamiehet eivät lisänneet, että oikeudenmukainen hallitus „ei riistä” venäläisiltä työläisiltä myöskään „oikeutta” joutua ilman oikeudenkäyntiä vankilaan tai tulla minkä poliisibashibozukin pieksämäksi tahansa jokaisesta yrityksestä puolustaa itseään kapitalistien sorrolta.

VI

MITA OIKEUKSIA UUSI LAKI ANTAA MINISTEREILLE?

Edellä me osoitimme, että uusi laki ei ole oleellisimmisakaan kohdissa säätänyt mitään yleisesti pakollisia, tarkkoja ja muuttumattomia sääntöjä: hallitus on pitänyt edullisempaan antaa suuren määrän oikeuksia viranomaisille (nimittäin ministereille), jotta nämä voisivat saattaa voimaan kaikenlaisia päätöksiä ja helpotuksia tehtailijoille, voisivat jarruttaa uuden lain soveltamista j.n.e. Ne oikeudet, joita uusi laki antaa ministereille, ovat tavattoman laajoja

ja suuria. Ministereille (nimenomaan finanssiasiaisen ministerille tai liikenneasian ministerille y.m. näiden sopiessa asiasta sisäasiain ministerin kanssa) „annetaan oikeus” julkaista seikkaperäisiä sääntöjä uuden lain soveltamisesta. Täydellisesti ministerien harkintavaltaan on jätetty koko joukko kysymyksiä, jotka koskevat uuden lain kaikkia pykäläiä *kaikissa* ja *kaikenlaisissa* suhteissa. Ministereillä on niin suuret oikeudet, että itse asiassa he ovat uuden lain täydellisiä määrääjiä; jos haluavat, niin julkaisevat sellaisia sääntöjä, että lakia todella sovelletaan; jos haluavat, niin järjestävät siten, ettei lakia juuri lainkaan sovelleta. Tosiaan, katsokaa, minkälaisia sääntöjä ministerit voivat julkaista „tämän lakisäädöksen kehittämiseksi” (niin sanotaan laissa; me näimme jo, miten nokkelasti finanssiasiaisen ministeriö osaa „kehittää” lakia — kehittää niin, että sen mielestä itsensä työläisten pitää kiittää hallitusta siitä, ettei se syytä heitä ylenpalttisesti työnteosta eikä „riistä heiltä oikeutta” tehdä työtä vaikka 24 tuntia vuorokaudessa). Me luettelisimme näiden sääntöjen kaikki luokat, jos se olisi mahdollista, mutta asia on siten, että niiden laissa osoitettujen kysymysten lisäksi, jotka kuuluvat ministerin säännöissä ratkaistavaksi, laki antaa ministereille oikeuden julkaista *mutakin sääntöjä* ilman mitään rajoitusta. Ministereille on annettu oikeus julkaista sääntöjä työajan pituudesta. Siis laki työajan pituudesta on eri asia, ja samasta asiasta tulee sitten vielä ministerien sääntöjä. Ministerit voivat julkaista sääntöjä työvuorojen järjestyksestä, mutta voivat tietysti olla julkaisemattakin, ettei häirittäisi tehtailijoita. Ministereille on annettu oikeus julkaista sääntöjä työkomplektien lukumäärästä (s.o. työvuorojen määrästä, siitä, miten monta vuoroa vuorokaudessa saa olla), väliajoista y.m.s. Tämän lisäyksen: y.m.s. (*ynnä muuta sellaista*), tekee *laki*, t.s. säätäkää mitä haluatte. Elleivät ministerit halua, ei mitään sääntöjä väliajoista tule, ja tehtailijat tulevat puristamaan työläisiä samoin kuin nytkin suomatta heille mahdollisuutta käydä kotona päivällisellä tai äideille tilaisuutta käydä lapsia ruokkimassa. Ministereille on annettu oikeus julkaista sääntöjä ylitöistä, nimittäin: niiden suorittamisesta, niiden jaottelusta ja niiden luotteloimisesta. Ministereillä on siinä siis täysi toimintavapaus. Ministerit voivat suorastaan *muuttaa* lain vaatimuksia, s.o. sekä voimistaa että *lieventää*

niitä (laki on tarkoituksellisesti myöntänyt ministereille nimenomaan oikeuden lieventää uuden lain vaatimuksia tehtailijoihin nähden) kolmessa tapauksessa: ensiksikin, „kun se katsotaan välttämättömäksi tuotannon ominaisuuksien vuoksi (sen yhtämittäisyys ynnä muuta)”. Tämän „ynnä muuta” lisää taaskin laki antaen ministereille oikeuden vedota mihin „tuotannon ominaisuuksiin” tahansa. Toiseksi, „töiden ominaisuuksien vuoksi (höyrykattiloiden ja voimansiirtolaitteiden hoito, juokseva ja pikaremontti y.m.s.)”. Taaskin tuo „ynnä muuta sellaista”! Kolmanneksi, „ja muissa erittäin tärkeissä, poikkeuksellisissa tapauksissa”. Edelleen ministerit voivat määritellä, mitkä tuotantoalat ovat työläisten terveydelle erikoisen vaarallisia (mutta voivat olla määrittelemättäkin: laki ei heitä velvoita tekemään sitä, vaan antaa heille ainoastaan oikeuden siihen... vaikka tuo oikeus heillä on ollut ennenkin, mutta eivät ole halunneet käyttää sitä!), sekä julkaista erikoisia sääntöjä näitä tuotantoaloja varten. Työläiset näkevät nyt, minkä vuoksi me sanoimme, ettei voida luetella kaikkia niitä kysymyksiä, joiden ratkaiseminen on annettu ministerien tehtäväksi: laissa niistä on sanottu kaikkialla: „j.n.e.” tai „y.m.”. Venäjän lait voidaan yleensä jakaa kahteen luokkaan: toiset niistä ovat lakeja, joilla on myönnetty joitakin oikeuksia työläisille ja tavalliselle kansalle yleensä, toiset lait taas kieltävät jotakin ja sallivat virkamiesten kieltää. Edellisissä laeissa on työläisten kaikki, pienimmätkin oikeudet *lueteltu aivan tarkasti* (yksinpä esim. työläisten oikeus olla tulematta työhön pätevien syiden vuoksi) eikä niistä sallita *pienimpiäkään* poikkeuksia mitä ankarimpien rangaistusten uhalla. Näissä laeissa te ette enää tapaa koskaan yhtään „j.n.e.” tahi „y.m.”. Toisen lajin laeissa taas annetaan *aina* vain yleisiä kieltoja *ilman mitään tarkkaa luettelointia*, joten administratio voi kieltää *kaikki mitä se vain haluaa*; näissä laeissa on aina pieniä, mutta erittäin tärkeitä lisäyksiä: „j.n.e.”, „y.m.”. Tuollaiset vähäiset sanat osoittavat havainnollisesti venäläisten virkamiesten kaikkivoipaisuuden, kansan täydellisen oikeudettomuuden heidän edessään; Venäjän keisarillisen hallituksen kaikkiin laitoksiin läpeensä juurtuneen ruokottoman kansliamuodollisuuden ja virastokankeuden mielettömyyden ja tolkuttomuuden. Jokainen laki, joka voi olla hituisenkaan hyödyksi, joutuu aina siinä määrin tuon kansliamuodolli-

suuden kahleisiin, että lain soveltaminen pitkistyy loppumattomiin; eikä siinä kaikki: lain soveltaminen jätetään täydellisesti virkamiesten harkintaan, jotka, kuten kaikki tietävät, ovat valmiit sydämensä pohjasta „palvelemaan” jokaista pulleata rahasäkkiä ja tekemään tavalliselle kansalle niin paljon paha kuin suinkin mahdollista. Sillä ministereillehän on vain annettu oikeus julkaista kaikkia näitä sääntöjä „tämän lakisäädöksen kehittämiseksi”, t.s. he voivat julkaista niitä, mutta voivat myös olla julkaisemattakin. Laki ei heitä velvoita mihinkään. Laki ei aseta määräaikaa: he voivat julkaista nyt heti, mutta voivat tehdä sen myös kymmenen vuoden kuluttua. On ymmärrettävää, että laissa mainittujen *eräiden* sääntöjen luettelo menettää tällöin kaiken tarkoituksensa ja merkityksensä: ne ovat pelkkiä sanoja, jotka vain verhoavat hallituksen halua heikentää lain käytännöllisen soveltamisen voimaa. Miltei jokainen työväen oloja koskeva laki myöntää ministereillemme tavattoman suuria oikeuksia. Ja me ymmärrämme hyvin, miksi hallitus tekee niin: se haluaa tehdä mahdollisimman paljon palveluksia herroille tehtailijoille. Onhan tehtailijan paljon helpompi vaikuttaa lakia soveltavaan virkailijaan kuin itse lain säätämiseen. Jokainen tietää, miten helposti kapitalistipösömmä pääsevät herrojen ministerien vierashuoneisiin miellyttäviä keskinäisiä keskusteluja varten, miten hyvinä ystävinä he herkuttelevat päivällisillään; miten ystävällisesti keisarillisen hallituksen lahjottaville virkamiehille ojennetaan kymmenien ja satoien tuhansien ruplien suuruisia lahjuksia (sitä tehdään sekä suoraan, lahjusten muodossa, että välillisesti, myöntämällä osakkeita yhtiön „perustajajäsenille” taikka antamalla kunniapaikkoja ja suurituloisia paikkoja näissä yhtiöissä). Näin siis, mitä enemmän uusi laki myöntää virkamiehille oikeuksia tämän lain soveltamiseen nähden, sitä edullisempaa se on sekä *virkamiehille* että *tehtailijoille*: virkamiehille edullista siinä mielessä, että voi edelleenkin kahmaista; tehtailijoille siinä mielessä, että vähemmällä vaivalla saa helpotuksia ja lievennystä. Mainitsemme työläisille esimerkin vuoksi kaksi tapausta, jotka osoittavat, mihin nämä „lain *kehittämiseksi*” julkaistavat ministerin säännöt johtavat. Kesäkuun 3 päivän laki vuodelta 1886 sääti, että sakkorahat ovat työläisten rahoja, jotka on käytettävä heidän tarpeisiinsa. Ministeri „kehitti” tätä lakia niin, että esim. Pietarissa sitä

ei sovellettu kokonaiseen 10 vuoteen, ja kun sitä alettiin soveltaa, niin koko asia annettiin tehtailijan käsiin, jolta työläisen on pyydettävä rahojaan kuin jotakin armopalaa. Toinen esimerkki. Sama laki (kesäkuun 3 päivästä 1886) säättää, että palkanmaksu on toimitettava vähintään kaksi kertaa kuukaudessa, mutta ministeri „kehitti” tätä lakia niin, että tehtailijoilla on oikeus pidättää puolitoista kuukautta palkan maksamista vasta otetulle työläiselle. Tämän jälkeen jokainen työläinen ymmärtää mainiosti, miksi ministereille on tälläkin kertaa myönnetty oikeus „kehittää” lakia. Tehtailijatkin ymmärtävät mainiosti sen ja ovat jo panneet liikkeelle omat keinonsa. Edellä jo näimme, että ministereille on „myönnetty oikeus” julkaista sääntöjä ylitöistä. Tehtailijat ovat jo alkaneet painostaa hallitusta, *ettei se rajoittaisi* ylityötä. „Moskovskije Vedomosti” lehti, joka niin hanakasti puolustaa aina pahimpien tehtailijoiden etuja, niin sitkeästi usuttaa hallitusta mitä petomaisimpiin ja julmimpiin tekoihin ja jolla on niin suuri vaikutus „korkeimmissa piireissä” (s.o. ylimpien virkamiesten, ministerien y.m.s. keskuudessa) — tämä lehti on jo aloittanut suoranaisten sotaretkien vaatien, *ettei* ylityötä saa rajoittaa. Tehtailijoilla on tuhansia keinoja hallituksen painostamista varten: heillä on omat yhtiönsä ja laitoksensa, tehtailijat ovat monissa hallituskomissioissa ja kollegioissa (esim. tehdasasiain hallinnossa y.m.s.), tehtailijoilla on henkilökohtaisesti pääsy ministerien luo, tehtailijat voivat julkaista lehdistössä toivomuksiaan ja vaatimuksiaan kuinka paljon tahansa, ja lehdistöllä on nykyään valtava merkitys. Työläisillä sen sijaan ei ole *mitään* laillisia keinoja painostaa hallitusta. Työläisille jää vain yksi keino: liittyä yhteen, levittää kaikkien työläisten keskuuteen tietoisuutta siitä, että heidän omat etunsa ovat saman luokan etuja ja antaa yhdistetyin voimin vastaisku hallitukselle ja tehtailijoille. Jokainen työläinen näkee nyt, että uuden lain soveltaminen riippuu kokonaan siitä, kuka lujemmin painostaa hallitusta: tehtailijat vaiko työläiset. Vain taistelulla, vain tietoisella ja sitkeällä taistelulla ovat työläiset saaneet aikaan tämän lain *säätämisen*. Vain taistelulla he voivat saada aikaan sen, että tätä lakia todella sovelletaan ja sovelletaan työläisten etujen mukaisesti. Ilman sitkeää taistelua, ilman yhteenliittyneiden työläisten lujaa vastaiskua tehtaili-

jain jokaiselle etuilyritykselle uusi laki jää pelkäksi paperipalaksi, erääksi niistä koreista, mutta valheellisista kylteistä, joilla hallituksemme koettaa kaunistella läpeensä lahonnutta poliisimielivallan, työläisten oikeudettomuuden ja sorron rakennusta.

VII

MITEN „KRISTILLINEN” HALLITUKSEMME
VÄHENTÄÄ TYÖLÄISILTÄ PYHÄPÄIVIA

Työaikaa koskevan säännön ohella uudessa laissa on myöskin sääntö tehdastyöläisten pakollisesta sunnuntai- ja pyhäpäivälevosta. Matelevaiset tuhartajat, joita on niin paljon venäläisten sanomalehtimiesten ja aikakauslehtien työntekijäin joukossa, ovat jo kiiruhtaneet ylistämään hallitustamme ja sen humanisuutta tämän säännön johdosta taivaisiin saakka. Heti näemme, että todellisuudessa tämä humaninen laki koettaa vähentää työläisiltä pyhäpäiviä. Mutta tarkastelkaamme ensin yleisiä sääntöjä sunnuntai- ja pyhäpäivälevosta. Ennen kaikkea huomautamme, että pietarilaiset tehtailijat anoivat sunnuntai- ja pyhäpäivälevon säätämistä lailla jo 14 vuotta sitten (vuonna 1883). Tässäkin siis Venäjän hallitus on vain jarruttanut ja vitkuttanut asiaa *vastustaen* reformia niin kauan kuin se suinkin oli mahdollista. Lain mukaan niiden pyhien luetteloon, jolloin ei pidä tehdä työtä, kuuluvat ehdottomasti kaikki sunnuntait ja lisäksi vielä 14 pyhäpäivää, joista tulemme vielä puhumaan alempana yksityiskohtaisesti. Laki ei kiellä ehdottomasti työntekoa pyhinä, mutta sen sallimista rajoitetaan seuraavilla ehdoilla: välttämätöntä on, ensiksikin, „keskinäinen sopimus” tehtailijan ja työläisten välillä; toiseksi, pyhäpäivänä sallitaan työnteko „arkipäivän asemesta”; kolmanneksi, siitä, että on tehty sopimus pyhäpäivän vaihtamisesta arkipäivään, on viipymättä tiedoitettava tehdastarkastukselle. Näin siis lain mukaan ei pyhänä työskentelyn pitäisi missään tapauksessa vähentää lepopäivien määrää, koska tehtailija on velvollinen korvaamaan työhön käytetyn pyhäpäivän vapaalla arkipäivällä. Työläisten on aina pidettävä mielessään tämä samoin kuin sekini, että laki vaatii tällaiseen vaihtoon tehtailijan ja työläisten välistä sopimusta. Siis työläiset voivat aina täysin laillisella perusteella *kieltäytyä* suostumasta tällaiseen vaihtoon *eikä*

tehtailijalla *ole oikeutta* pakoittaa heitä. Todellisuudessa tietenkin tehtailija tulee tällöinkin pakoittamaan työläisiä seuraavanlaisen keinon avulla: he alkavat kysellä työläisiltä yksitellen heidän suostumustaan eikä kukaan työläinen uskalla kieltäytyä peläten, että kieltäytyjille voidaan antaa lopputili; tämä tehtailijan menettelytapa ei tietenkään ole laillinen, sillä laki vaatii *työläisten suostumusta*, s.o. kaikkien työläisten yhteistä suostumusta. Mutta millä tavalla saman tehtaan kaikki työläiset voivat yhdessä (heitähän on toisinaan useita satoja, jopa tuhansia hajallaan monissa eri paikoissa) lausua yhteisen suostumuksensa? Laki ei ole osoittanut sitä ja siten se on taaskin antanut tehtailijan käteen keinon työläisten kiristämistä varten. Tällaisen kiristyksen estämiseksi työläisillä on olemassa yksi keino: vaatia kussakin tällaisessa tapauksessa, että työläisten keskuudesta valitaan edustajat, jotka esittävät isännälle kaikkien työläisten *yhteisen* päätöksen. Tällaista vaatimusta työläiset voivat perustella lailla, sillä laki puhuu kaikkien *työläisten* suostumuksesta, mutta eiväthän kaikki työläiset yhtäkaa voi puhua isännän kanssa. Valinnallisten edustajien asettaminen työläisten taholta tulee heille yleensä erittäin hyödylliseksi ja kelpaa kaikenlaista muutakin yhteydenpitoa varten tehtailijan ja konttorin kanssa, koska yksittäisen työläisen on kovin vaikea ja usein jopa kokonaan mahdotontakin esittää vaatimuksia, valituksia j.n.e. Edelleen „muuta uskontoa tunnustaviin” työläisiin nähden laki sanoo, että heihin nähden „sallitaan” olla ottamatta pyhäpäivien luetteloon niitä päiviä, joita heidän kirkkonsa ei pyhitä. Mutta onhan sen sijaan muita pyhiä, joita katolilaiset pyhittävät ja joita ei ole oikeauskoisilla. Laki vaikenee niistä yrittäen siis jossain määrin polkea muuta uskoa tunnustavia työläisiä. Vieläkin kovemmin poljetaan eikristittyjä työläisiä: heihin nähden „voidaan” lain mukaan pyhäpäiviin laskea sunnuntain asemesta muita viikonpäiviä. Vain „voidaan”! Meidän kristillinen hallituksemme sortaa niin ankarasti henkilöitä, jotka eivät kuulu hallitsevaan uskontoon, että tässäkin saattaa ehkä olla takana yritys polkea ei-kristittyjä tekemällä laki epäselväksi. Lakihan puhuu tässä kovin epäselvästi. Se pitää ymmärtää niin, että yhden päivän viikossa pitää ehdottomasti olla lepopäivän ja sallitaan vain ottaa sunnuntain asemesta jokin muu päivä. Mutta „hallitsevakin” uskonto antaa vapauksia vain

„herroille”, mutta työläiseen nähden ei sekään laske ohi tilaisuutta keksiä kaikenlaisia konnankoukkuja. Katso-kaamme, *mitkä pyhäpäivät* laki vaatii otettavaksi pakollisesti pyhäluetteloon. Hyvähän on puhua sunnuntai- ja pyhäpäivälevon säättämisestä; todellisuudessa työläiset eivät tähänkään saakka tavallisesti, useimmassa tapauksessa, ole tehneet työtä enempää sunnuntaisin kuin juhlapäivinäkään. Lakihan voi määrätä pyhälevon niin, että *pakollisia* pyhäpäiviä osoittautuu olevan määrällisesti paljon vähemmän kuin *tavallisia* pyhäpäiviä. *Juuri niin meidän kristillinen hallituksemme on tehnytkin uudessa laissa*. Uusi laki on säättänyt kaikkiaan 66 pakollista pyhäpäivää vuodessa, 52 sunnuntaita, 8 määräpäiväistä pyhää (tammikuun 1 ja 6 päivä, maaliskuun 25, elokuun 6 ja 15, syyskuun 8 sekä joulukuun 25 ja 26 päivä) ja 6 liikkuvaa pyhäpäivää (kiirasviikon pitkäperjantai ja lauantai, pääsiäismaanantai ja -tiistai, helatorstai ja pyhän hengen vuodatuksen päivä). Entä miten paljon tehtaissamme on tähän saakka ollut *tavallisia* pyhäpäiviä vuodessa? Siitä meillä on tarkkoja tietoja käytettävissämme Moskovan ja Smolenskin läänistä, mutta niistäkin vain eräistä tehtaista. Mutta koska eroavaisuudet eri tehtaiden ja vieläpä molempien läänienkin välillä ovat kovin vähäiset, niin nämä tiedot ovat täysin kelvollisia päätelmien tekemiseksi uuden lain todellisesta merkityksestä. Moskovan läänistä tiedot on koottu 47 suuresta tehtaasta, joissa on yhteensä yli 20 tuhatta työläistä. Osoittautui, että käsityölle pohjautuvissa tehtaissa tavallinen pyhäpäivien lukumäärä teki vuodessa 97, mutta koneellisissa tehtaissa 98. Pienin määrä pyhäpäiviä vuodessa oli 78: nämä 78 päivää pidetään pyhäpäivinä *poikkeuksetta* kaikissa tutkituissa tehtaissa. Smolenskin läänistä on olemassa tiedot 15 tehtaasta, joissa on noin 5—6 tuhatta työläistä. Keskimäärin on pyhäpäiviä vuodessa 86, s.o. melkein yhtä paljon kuin Moskovankin läänissä; pienin määrä pyhäpäiviä havaittiin eräällä tehtaalla, jossa niitä oli 75. Tätä Venäjän tehtaissa *tavallista* pyhäpäivien lukumäärää vastaava määrä vuodessa oli pyhiä myöskin sotilashallinnon alaisissa tehtaissa; nimittäin niissä on säädetty 88 pyhäpäivää vuodessa. Melkein sama määrä päiviä meidän lakiemme mukaan katsotaan virastojen kiinniolo-päiviksi (87 päivää vuodessa). Tähän saakka siis on *tavallisten* pyhäpäivien lukumäärä vuodessa ollut työläi-

sillä sama kuin muillakin kansalaisilla. Pitäen huolta työläisten terveydestä meidän „kristillinen hallituksemme” on poistanut näistä tavallisista pyhäpäivistä neljännen osan, kokonaista 22 päivää, jättäen vain 66 pakollista pyhäpäivää. Luettelemme ne tavalliset pyhäpäivät, jotka hallitus on uudessa laissa jättänyt pois. Määräpäivien pyhistä on jätetty pois: helmikuun 2 — kynttilänpäivä; toukokuun 9 — Nikolain päivä; kesäkuun 29 — Pietarin päivä; heinäkuun 8 — Kasanin päivä; heinäkuun 20 — Iljan päivä; elokuun 29 — Johannes Kastajan päivä; syyskuun 14 — ristinpäivä; lokakuun 1 — Neitsyt Marian suojeluspäivä (tämänkin pyhäpäivän hallitus katsoi liialliseksi, ei välttämättömäksi. Voidaan olla varmoja, ettei tehtailijoiden keskuudesta löydy ketään, joka rohkenisi pakoittaa työläiset tekemään työtä tuona päivänä. Tässäkin hallitus taas puolustaa huonoimpien tehtailijain etuja ja kiristysaluja); marraskuun 21 — Neitsyt Marian uhripäivä; joulukuun 6 — Nikolain päivä. Kaikkiaan on poistettu 10 määräpäiväistä pyhää *. Edelleen on liikkuvista pyhäpäivistä jätetty pois laskiaisviikon lauantai ja vuoden viimeisen viikon keskiviikko, s.o. kaksi pyhäpäivää. Yhteensä siis on jätetty pois 12 pyhäpäivää siitä *kaikkein vähimmästä* pyhäpäivien määrästä, mikä on tähän saakka vallinneen tavan mukaan annettu työläisille lepopäiviksi. Hallitus nimittää itseään niin mielellään „kristilliseksi” hallitukseksi; kääntyessään työläisten puoleen ministerit ja muut virkamiehet imelöittävät puhettaan fraaseilla tehtailijoiden ja hallituksen „kristillisestä rakkaudesta” ja „kristillisistä tunteista” työläisiä kohtaan j.n.e. Mutta heti, kun fraasien asemesta tulee teoista kysymys, niin kaikki nämä ulkokultaiset ja tekopyhät puheet lentävät hiiteen ja hallitus muuttuu kauppamieheksi, joka koettaa kaikessa kiskaista työläisiltä jotakin. Tehtailijat itse, nimittäin parhaat heistä, ovat jo kauan sitten anoneet, että lailla säädettäisiin sunnuntai- ja pyhäpäivälepo. 15-vuotisen vastaanhangoittelun jälkeen hallitus viimeinkin säätää sellaisen lain, määrää sunnuntai- ja pyhäpäivälevon *pakolliseksi*, mutta tehtyään työläisille tämän myönnytyksen se ei jätä käyttämättä tilaisuutta vielä ker-

* Me luettelimme vain ne pyhät, joita on tähän saakka vietetty *kaikissa* tehtaissa. Lisäksi on vielä paljon pyhäpäiviä, jotka ovat yhteisiä *valtavalle enemmistölle* tehtaista, esim. päästöpäivät, laskiaisviikon perjantai, pääsiäisviikon torstai, perjantai ja lauantai sekä monet muut.

ran kiristääkseen heitä jättämällä pakollisiksi katsottujen pyhäpäivien luettelosta pois neljännen osan tavanomaisista pyhäpäivistä. Hallitus menettelee siis kuin aito koronkiskuri: tehdessään myönnytyksen se koettaa korvata sen jollakin muulla kiristyksellä. Tällaisen lain jälkeen saattaa hyvin helposti käydä niin, että eräissä tehtaissa isännät koettavat vähentää työläisten lepopäivien lukua, koettavat pakoittaa työläiset tekemään työtä niinäkin pyhinä, joita on tähän saakka vietetty, mutta joita ei laissa katsota pakollisiksi. Estääkseen asemansa pahentamisen työläisten pitää tässäkin suhteessa olla aina valmiina torjumaan kaikki yrittökset vähentää pyhien lukua. Laki osoittaa vain pakolliset pyhäpäivät; mutta työläisillä on oikeus vaatia niiden ohella muitakin pyhäpäiviä. On vain päästävä siihen, että kaikki pyhäpäivät merkitään sisäisiin järjestyssääntöihin, eikä pidä luottaa suullisiin lupauksiin. Työläiset voivat vasta silloin olla varmoja siitä, ettei heitä pakoiteta tekemään pyhinä työtä, kun tämä pyhäpäivä on merkitty sisäisiin järjestyssääntöihin. Aivan samoin kuin pyhiin nähden, uusi laki on yrittänyt myöskin puolipyhiin nähden jättää asiat ennalleen ja vieläpä osittain huonontaakin tilannetta. Laissa on säädetty vain yksi puolipyhä — nimittäin jouluaatto: tuona päivänä on työt lopetettava viimeistään puolelta päivin. Niin on tähänkin saakka ollut useimmilla tehtailla, ja ellei jollakin tehtaalla ole työläisiä vapautettu jouluaattona työstä puolelta päivin, niin suurimmaksi osaksi heille on annettu sitten puolipyhä jonkin toisen suuren pyhän aattona. Yleensä useimmilla tehtailla on tähänkin saakka ollut voimassa yksi puolipyhä vuodessa. Edelleen uusi laki rajoittaa työpäivän lauantaisin ja pyhien aattona 10:een tuntiin, s.o. 1½ tuntia lyhyemmäksi kuin tavallinen työpäivä. Tässäkään suhteessa laki ei ole tuonut parannusta työläisten asemaan ja mahdollisesti se on vielä huonontanutkin sitä: tähän saakka *melkein kaikilla tehtailla* lauantaisin työt on päätetty tavallista aikaisemmin. Muuan tutkija, joka on koonnut paljon tätä kysymystä koskevia tietoja ja yleensä perehtynyt läheisesti tehdaselämään, on vakuuttanut: keskimääräisenä tuloksena voidaan erehtymättä pitää sitä, että lauantaisin työt lopetetaan 2 tuntia ennen tavallista työajan päättymistä. Muuttaessaan *tavanomaisen levon pakolliseksi* laki ei siis tässäkään ole päästänyt ohi tilaisuutta nykäistä tästä myönnytyksestä työläisiltä

vielä vaikkapa puolisen tuntia. Puoli tuntia joka viikolta tekee vuodessa (otetaan 46 työviikkoa) — 23 tuntia, s.o. kaksi päivää ylimääräistä työtä isännälle... Se ei ole hullumpi lahja köyhille, varattomille tehtailijoillemme! Voidaan olla varmoja siitä, etteivät nämä rahasäkin ritarit häpeä ottaa vastaan tällaistaakaan lahjaa ja tekevät kaikkensa hyvittääkseen itseään tällä tavoin niistä „uhrauksista”, joita uusi laki on heiltä vaatinut (kuten heillä on tapana sanoa) ja tässäkin suhteessa työläiset voivat siis luottaa vain itseensä, yhteenliittymisensä voimaan. Ilman sitkeää taistelua työväenluokalla ei ole tässäkään suhteessa odotettavissa minkäänlaista parannusta asemaansa, uudesta laista huolimatta.

VIII

MILLÄ UUDEN LAIN TÄYTÄNTÖÖNPANO
ON TURVATTU?

Millä lakien täytäntöönpano yleensä turvataan? Ensiksi, lain täytäntöönpanon valvonnalla. Toiseksi, rankaisemalla, jos lakia ei noudateta. Katsokaamme, miten on asianlaita uuteen tehdaslakiin nähden. Lakien täytäntöönpanon valvonta on uskottu tehdastarkastajille. Tähän saakka tehdaslaitosten valvontaa koskevat säännöt, jotka julkaistiin vuonna 1886, eivät ole ulottuneet läheskään koko Venäjälle, vaan ainoastaan eräisiin lääneihin, nimittäin lääneihin, joissa on eniten teollisuutta. Tehdaslaitosten valvonnan alue on koko ajan laajentunut työväenliikkeen ja työläisten lakkojen laajentumista seuraten. Nyt, samanaikaisesti työpäivän lyhentämistä koskevan lain kanssa, säädettiin (samana päivänä — 2/VI v. 1897) laki tehdaslaitosten valvonnan laajentamisesta koko Venäjää ja koko Puolan Tsaarikuntaa käsittäväksi. Tämä valvontasääntöjen ulottaminen koko Venäjää käsittäväksi ja tehdastarkastajain asettaminen on tietenkin askel eteenpäin. Työläiset käyttävät sitä hyväkseen tehdäkseen suuremmalle määrälle tovereitaan tunnetuksi heidän asemansa ja työväenlainsäädännön, sen, miten hallitus ja sen virkailijat suhtautuvat työläisiin j.n.e. Venäjän kaikkien tehdastyöläisten alistaminen samanlaisten sääntöjen alaisiksi etummaisten työläisten (Pietarin, Moskovan, Vladimirin y.m. läänien työläisten) kanssa auttaa tietysti työväenliikettäkin saamaan nopeammin kaikki Venäjän työläiset mukaansa. Mitä tulee

siihen, kuinka *tehokasta* on lakien täytäntöönpanon valvonta tehdastarkastajien avulla, niin sitä me emme ryhdy tarkastelemaan seikkaperäisesti. Sitä varten pitäisi kirjoittaa erikoinen kirjanen (niin laaja on tämä aihe) ja ehkäpä meidän onnistuu toisella kertaa puhella työläisten kanssa tehdastarkastuksesta. Huomautamme vain lyhyesti, että tehdastarkastajia nimitetään Venäjällä niin vähän, että he näyttäytyvät kovin harvoin tehtaissa. Tehdastarkastajat on alistettu täydellisesti finanssiasiaain ministeriölle, joka tekee heistä tehtailijain häntyreitä, pakoittaa heidät ilmoittamaan poliisille lakoista ja levottomuuksista, pakoittaa heidät syyttämään työläisiä tehtaasta poistumisen vuoksi jopa silloinkin, kun tehtailija ei heitä syytä, sanalla sanoen tekee tehdastarkastajista jonkinlaisia poliisipalvelijoita, jonkinlaisia tehdasurjadnikkoja. Tehtailijalla on tuhansia keinoja vaikuttaa tehdastarkastajiin ja panna heidät tekemään sitä, mitä tahtoo. Työläisillä sen sijaan ei ole mitään keinoja, millä vaikuttaa tehdastarkastukseen eikä työläisillä voi ollakaan sellaisia keinoja niin kauan kuin heillä ei ole oikeutta kokoontua vapaasti, muodostaa liittoja, julkaista lehdistössä kirjoituksia asioistaan, julkaista omia työväenlehtiään. Näiden oikeuksien puuttuessa ei mikään virkamiesvalvonta tehtailijoihin nähden voi olla eikä tule koskaan olemaan vakavaa ja tehokasta. Mutta pelkkä valvonta ei vielä riitä, jotta lakia noudatettaisiin. Sitä varten on vielä säädettävä ankarat rangaistukset lain täyttämättä jättämisestä. Mitä järkeä muussa tapauksessa on siinä, että tehdastarkastaja osoittaa tehtailijalle tämän menettelevän väärin? Tehtailija ei välitä siitä ja tulee menettelemään entiseen tapaan. Sen vuoksi uutta lakia säädettäessä aina määrätään, mikä rangaistus tulee sille, joka ei noudata lakia. *Mutta uudessa, vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän laissa työajan lyhentämisestä ja pyhäpäivälevosta ei ole säädetty mitään rangaistusta tämän lain täyttämättä jättämisestä.* Tästä työläiset näkevät, miten eri tavalla hallitus suhtautuu tehtailijoihin ja työläisiin. Kun esim. säädetään laki siitä, ettei työläisillä ole oikeutta poistua tehtaalta ennen työajan päättymistä, niin samalla määrätään heti rangaistuskin poistumisesta, vieläpä niinkin ankara rangaistus kuinaresti. Esim. lakosta laki uhkaa työläisiä arestilla ja jopa vankilallakin, mutta tehtailijaa sääntöjen laiminlyömisestä, mikä on aiheuttanut lakon, vain sakolla. Niin nytkin. Lain

vaatimusta, että tehtailija antaisi työläisille sunnuntai- ja pyhäpäivälevon eikä panisi heitä tekemään työtä enempää kuin 11 ja puoli tuntia vuorokaudessa, ei ole varmennettu millään rankaisulla sen täyttämättä jättämisestä. Mikä vastuu tulee tehtailijalle, joka on rikkonut tätä lakia? Hänet voidaan korkeintaan haastaa sovintotuomarin eteen, joka ei voi määrätä 50 ruplaa suurempaa sakkoa, tai tehdasasiain hallinto itse määrää rangaistuksen, myöskin sakon muodossa. Mutta peloittaako 50 ruplan sakko tehtailijaa? Saa-han hän toki enemmän kuin 50 ruplaa voittoa pakoittaessaan kaikki työläiset tekemään hänen hyväkseen työtä yön tai pyhäpäivän! Tehtailijalle on suorastaan edullisempaa rikkoa lakia ja maksaa sakko. Se, ettei laissa ole määrätty erikoista rangaistusta siitä, että tehtailija on noudattamatta lakia, on huutavaa vääryyttä, joka viittaa suoraan siihen, että meidän hallituksemme haluaa viivästyttää lain soveltamista mahdollisimman kauan, että hallitus ei halua vaatia jyrkästi tehtailijoita alistumaan lakiin. Muissakin maissa on jo kauan sitten menneinä aikoina ollut niin, että hallitus on säättänyt tehdaslakeja määräämättä rangaistusta niiden täyttämättä jättämisestä. Sellaisia lakeja ei ole käytännössä pantu lainkaan täytäntöön, ja ne ovat jääneet pelkästään paperille. Siksi muissa maissa on jo kauan sitten luovuttu tästä tolkuttomasta tavasta laatia lakeja turvaamatta niiden täytäntöönpanoa. Venäjän hallitus toistaa nyt tuon vanhan metkun luullen, etteivät työläiset huomaa sitä. Mutta se on turha luulo. Heti, kun uusi laki tulee työläisten tietoon, he alkavat itse valvoa tiukasti sen täyttämistä sallimatta pienimpiäkään poikkeamisia siitä, kieltäytyen työskentelemästä niin kauan, kunnes lain vaatimukset täytetään. Tämä itsensä työläisten toimeenpanema valvonta on oleva tehokkaampaa kuin joidenkin tehdaspoliisien valvonta. Ilman sellaista valvontaa laki jää täyttämättä.

IX

PARANTAAKO UUSI LAKI TYÖLÄISTEN ASEMAA?

Ensi näkemältä saattaa tuntua jopa oudoltakin, että me kysymme sellaista. Laki lyhentää työaikaa ja säättää pakolliseksi sunnuntai- ja pyhäpäivälevon, — kuinka se ei parantaisi työläisten asemaa? Mutta edellä olemme jo osoittaneet yksityiskohtaisesti, miten epätarkkoja ja epämääräisiä ovat

uuden lain säännöt, miten usein laki, saattaessaan voimaan säännön, joka parantaa työläisten asemaa, tekee tämän säännön voimattomaksi siten, että jättää voimaan isännän mielivallan tai rajoittaa pakollisten pyhäpäivien lukumäärän tavanomaisten pyhäpäivien määrää paljon pienemmäksi.

Koettakaamme laskea, supistuuko työaika uuden lain voimaansaattamisesta, jos lepopäiviä ei tule enempää kuin mitä laissa on säädetty, s.o. jos työläisille annetaan lepo vain lain säätämistä pakollisina pyhäpäivinä, mutta muina tavallisina pyhäpäivinä tehtailijain onnistuu pakoittaa työläiset tekemään työtä. Onnistuvatko he siinä vai eivät,— se on tietysti eri kysymys. Se riippuu työläisten vastarinnasta. Mutta epäilemättä tehtailijat yrittävät saada korvatuksi työpäivän lyhentämisen vähentämällä pyhäpäiviä. Ja varmaa on sekin, että laki on auttava kaikin voimin tätä kapitalistien jaloa pyrkimystä kiristää työläisiä. Katsokaamme siis, mikä siinä tapauksessa olisi tuloksena. Verataksemme työaika entisten olojen ja uusien (s.o. vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän lain mukaisten) olojen vallitessa, on otettava *työtuntien vuotuinen määrä*: vain sillä tavalla laskemalla voidaan ottaa huomioon myöskin kaikki pyhäpäivät ja työajan lyhennykset pyhien aattoina. Kuinka paljon työtunteja vuodessa on venäläisellä tehdastyöläisellä tavallisesti nykyään, s.o. ennen kuin kesäkuun 2 päivän laki vuodelta 1897 saatetaan voimaan? On itsestään selvää, ettei siitä ole olemassa aivan tarkkoja tietoja, sillä mahdotonta on laskea jokaisen työläisen työtuntien määrää. On käytettävä *muutamista* tehtaista otettuja tietoja: oletetaan, että muissakin tehtaissa on työtuntien lukumäärä likipitäen samanlainen kuin tutkituissakin tehtaissa. Ottakaamme Moskovan läänistä kootut tiedot. Työpäivien vuotuinen lukumäärä on laskettu tarkasti 45 suuressa tehtaassa. Osoittautuu, että kaikissa näissä 45 tehtaassa on ollut yhteensä 12.010 työpäivää vuodessa, s.o. keskimäärin 267 työpäivää vuodessa jokaista tehdasta kohti*. Työtuntien lukumäärä viikossa tekee keskimäärin (muutamia satoja tehtaita koskevien tietojen mukaan)—74, s.o. 12¹/₃ tuntia päivässä.

* Jos vuodessa on 267 työpäivää, niin pyhäpäiviä, jolloin ei tehdä työtä, on siis 98. Edellä me sanolimme, että pyhäpäiviä on 89, mutta me olimme, ensiksikin, yksistään mekaaniset tehtaat, ja toiseksi, emme ottaneet keskimääräistä pyhäpäivien lukumäärää kaikista tehtaista, vaan useimmin tavattavan pyhäpäivien lukumäärän.

Vuodessa on siis ollut yhteensä $267 \times 12\frac{1}{3} = 3.293$ työtuntia eli pyörein luvuin 3.300 työtuntia. Olemme laskeneet tiedot Odessan kaupungin 54 suuresta tehtaasta, joista tiedämme sekä työpäivien lukumäärän vuodessa että tuntimäärän. Osoittautui, että keskimääräinen työtuntien määrä kaikissa näissä tehtaissa on 3.139 tuntia vuodessa, s.o. huomattavasti pienempi kuin Moskovan läänissä. Odessassa on lyhempi työpäivä: tavallisimmin $10\frac{1}{2}$ tuntia, ja näissä 54 tehtaassa se on keskimäärin 10,7 tuntia. Sen tähden työtuntien vuotuinen lukumäärä on pienempi, vaikka pyhäpäiviä onkin vähemmän. Katsokaamme, kuinka paljon uuden lain mukaan tulee työtunteja. Ennen kaikkea määrittelemme työpäivien määrän vuodessa. Sitä varten pitää 365:stä vähentää ensiksikin 66 pyhäpäivää; toiseksi, jouluaaton $\frac{1}{2}$ päivää; kolmanneksi, on vähennettävä pois se vapaa-aika, jonka työläinen saa siitä, että pyhien edellä työt lopetetaan $1\frac{1}{2}$ tuntia aikaisemmin. Pyhien aattopäiviä tulee 60 (eikä 66, sillä noin 6 pyhäpäivää on muiden pyhäpäivien jatkoa). Siis työajan supistuksesta pyhäpäivien takia tulee $60 \times 1\frac{1}{2} = 90$ työtuntia eli 8 työpäivää. Kaikkiaan pitää 365:stä laskea pois $74\frac{1}{2}$ pyhäpäivää ($66 + \frac{1}{2} + 8 = 74\frac{1}{2}$). Saamme $290\frac{1}{2}$ työpäivää eli $290\frac{1}{2} \times 11\frac{1}{2} = 3.340$ työtuntia. Tuloksena siis on, että jos pyhäpäivien lukua vähennetään lain edellyttämää ehdottomien pyhäpäivien määrää vastaavaksi, *niin työläisten asema ei ainoastaan jää paranematta uuden lain voimaansaattamisesta, vaan pikemminkin huononee*: yleensä ottaen heidän työaikansa vuodessa jää entiselleen tai jopa *lisääntyäkin!* Tietysti tämä on vain likimääräinen laskelma: aivan tarkalleen sitä ei voida laskea. Mutta tämä laskelma perustuu täysin päteviin tietoihin ja osoittaa meille selvästi, miten ovelaan metkuun hallitus on turvautunut kiristääkseen työläisiä supistamalla pakollisten pyhäpäivien lukua tavanomaisiin pyhäpäiviin verrattuna. Tämä laskelma osoittaa selvästi, että elleivät työläiset tule lujasti puolustamaan toisiaan ja antamaan yhteisvoimin vastaiskua tehtaailijoille, niin heidän asemansa voi huonontua uuden lain voimaansaattamisesta! Ja sitä paitsi ei pidä unohtaa, että koko tämä laskelmahan koskee ainoastaan *päivätyötä*, nimenomaan varsinaiseen *työaikaan* kuuluvaa työtä. Entä ylityö? Siitähän ei laki ole säättänyt mitään rajoituksia eikä tiedetä, sisällyttävätkö herrat ministerit mitään rajoituksia niihin säädöksiin, joita heidät „on

oikeutettu" antamaan. Juuri se, ettei ylitöitä ole mitenkään rajoitettu, onkin se pääsyy, joka panee epäilemään, parantaako uusi laki työläisten asemaa? Jos Venäjän työläisten enemmistön työpalkka normaalin (määräaikaisen) työpäivän supistuessa jää niin tavattoman alhaiseksi kuin se on nykyään, niin *työläisen on silloin puutteen pakoittamana suostuttava ylitöihin eikä hänen tilansa parane*. Työläisen edut vaativat, että hän tekisi työtä korkeintaan 8 tuntia vuorokaudessa ja että hänellä olisi aikaa lepoon, itsensä kehittämiseen, aikaa käyttää hyväkseen oikeuksiaan ihmisenä, perheen isänä, kansalaisena. Työläisen edut vaativat, ettei hän saisi kurjan pientä palkkaa, vaan riittävää palkkaa elääkseen ihmiselämää, että työläinen voisi nauttia itse niistä parannuksista, joita töissä tehdään, eikä antaa koko voittoa riistäjilleen. Mutta jos samasta maksusta pitää tehdä työtä yhtä monta tuntia kuin ennenkin, niin eiköhän työläiselle ole samantekevää, miksi hänen kohtuutonta raatamistaan nimitetään, määrättyöksi vaiko ylityöksi? Laki työpäivän lyhentämisestä jää silloin *kuolleeksi*, se osoittautuu *pelkäksi paperiksi*. Uusi laki ei silloin koske lainkaan tehtailijoita, se ei pakota heitä tekemään mitään myönnytyksiä työläisväelle. Ja palvelen kapitalisteja finanssiasian ministeriön virkamiehet *nähtävästi jo viittailevat siihen*: samassa „Vestnik Finansov” julkaisun kirjoituksessa he sanovat herroille tehtailijoille rauhoittavasti näin: „Rajoittaessaan sopimusvapautta tavallisiin töihin palkkaamisessa uusi laki ei poista tehtailijoilta mahdollisuutta teettää laitoksessa töitä mihin aikaan tahansa päivin ja öin ja jopa tarpeen vaatiessa” (niin! niin! meidän sorretut tehtailijaparkammehan kokevat niin usein Venäjän työläisten ilmaisen työn „tarvetta”!)... „pyhäpäivinäkin tehden asiasta (ylitöistä) erikoisia sopimuksia työläisten kanssa”.

Näettekö, miten nämä rahasäkin lakeijat pokkuroivat! Alkää te, herrat tehtailijat, suvaitko olla kovasti huolissanne: te voitte „teettää töitä mihin aikaan tahansa päivin ja öin”, silloin on vain ennen määrättyönä pidettyä työtä nimitettävä *ylityöksi*. *Muuttakaa vain töiden nimeä, eikä muuta!*

Merkillisintä tässä lausunnossa on virkamiesten julkeus; he ovat etukäteen varmoja, ettei mitään ylitöiden rajoitusta tule (jos ylitöitä rajoitetaan, niin silloin tehtailija ei voi teettää töitä mihin aikaan tahansa päivin ja öin!). He ovat

etukäteen varmoja siitä, etteivät heidän kyynilliset ja avoimieliset neuvonsa tehtailijoille siitä, ettei pidä kursailla, mene työläisten korviin! Siinä suhteessa lienevät finanssi-asiaain ministeriön virkailijatkin kunnostautuneet! Työläisille on sängen opettavaista tietää, *miten* virkailijat keskustelevat tehtailijoiden kanssa ja *mitä* he näille neuvovat. Saatuaan tietää sen työläiset ymmärtävät, että uuden lain turvin heitä vastaan ovat lähteneet vanhat viholliset entisine pyrkimyksineen orjuuttaa työläistä täysin „*laillisella perusteella*”.

X

MIKÄ MERKITYS ON UUDELLA LAILLA?

Olemme nyt perehtyneet uuteen lakiin kaikissa yksityiskohdissaan. Nyt on vielä tarkastettava, *mikä merkitys* tällä lailla on työläisille ja työväenliikkeelle Venäjällä.

Uuden tehdaslain merkitys on siinä, että se on toisaalta myönnytys, johon hallituksen on ollut pakko suostua, että yhteenliittyneet ja tietoiset työläiset ovat *vallanneet* sen poliisihallitukselta. Tämän lain säättäminen on osoituksena työväenliikkeen *menestyksestä* Venäjällä, osoituksena siitä, miten valtava voima on työväenjoukkojen tietoisella ja peräänantamattomalla vaatimuksella. Mitkään vainot, mitkään joukkovangitsemiset ja karkoitukset, mitkään suuret poliittiset oikeusjutut ja työläisten ahdistelut — ei mitkään auttaneet. Hallitus pani liikkeelle kaikki keinonsa ja voimansa. Se kävi pietarilaisten työläisten kimppuun koko sillä äärettömän valtansa voimalla, mikä sillä on. Se vainosi ja jahtasi työläisiä ilman mitään oikeudenkäyntiä ennennäkemättömällä julmuudella koettaen hinnalla millä hyvänsä *karsia* työläisistä pois protesti- ja taisteluhengen, koettaen *tukahduttaa* työläisten keskuudessa alkaneen sosialistisen liikkeen tehtailijoita vastaan ja hallitusta vastaan. Mikään ei auttanut, ja hallituksen täytyi uskoa, etteivät mitkään yksityisten työläisten vainoamiset voi juuria pois *työväenliikettä* ja että on tehtävä myönnytyksiä. Rajattoman vallan omaavan hallituksen, jota pidetään kaikkivoipana ja kansasta riippumattomana, oli myönnyttävä muutamien kymmenien tuhansien pietarilaisten työläisten vaatimuksiin. Olemme nähneet, miten vähäisiä, miten kaksimielisiä nuo myönnytykset ovat. Mutta tähän on vasta ensimmäinen

askel. Työväenliike on jo kauan sitten levinnyt Pietarin ulkopuolelle; se kehittyi yhä laajemmaksi saaden yhä syvemmillä mukaansa teollisuustyöläisten suuret joukot *koko maassa*, ja kun kaikki nämä joukot yhden sosialistipuolueen johtamina esittävät yhteisesti vaatimuksensa,—niin silloin ei hallitus enää selviydykään tällaisella mitättömällä myönnytyksellä!

Toisaalta uuden lain merkitys on siinä, että se antaa ehdottomasti ja kiertämättä *uuden sysäyksen* Venäjän työväenliikkeelle. Olemme nähneet, miten laki on koettanut kaikkialla jättää tehtailijoille takaportteja, koettanut jättää tärkeimmät kysymykset hämäräksi. Kaikkialla on syntyvä tehtailijoiden ja työläisten välillä taistelua tämän lain soveltamisesta; tätä taistelua tullaan käymään paljon laajemmalla alueella, koska laki koskee koko Venäjää. Ja työläiset pystyvät käymään tätä taistelua tietoisesti ja lujasti, he pystyvät pitämään kiinni vaatimuksistaan, pystyvät kiertämään ne ansat, joita lakkoja vastaan tähdytyt poliisilakimme heille virittävät. Uuden järjestyksen voimaansaattaminen tehtaissa, tavallisen, määräaikaisen työpäivän muuttaminen valtavassa enemmistössä tehtaita kautta koko Venäjän tuo suunnatonta hyötyä: se ravistelee työläisten takapajuksiimpiakin kerroksia; se herättää kaikkialla mitä elävintä mielenkiintoa tehdaselämän kysymyksiin ja sääntöihin; se on oleva työläisille mainiona, edullisena, *laillisena* aiheena, jonka nojalla voidaan esittää omia *vaatimuksiaan*, puolustaa *omaa lainkäsitystään*, puolustaa *vanhoja tapoja*, milloin ne ovat työläisille edullisempia (esim. pitää kiinni *tavanomaisista pyhistä*, pitää kiinni siitä, että lauantaisin työt lopetetaan ei 1½ tuntia aikaisemmin, vaan 2 tuntia ja vieläkin aikaisemmin), saada aikaan tähänastista edullisempia ehtoja, kun tehdään *uusiu sopimuksia* ylitöistä, vaatia *korkeampaa palkkaa*, jotta työpäivän lyhentäminen toisi todellista hyötyä työläisille tuottamatta heille mitään vahinkoa.

LIITE

I

Uutta tehdaslakia (vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän lakia) käsittelevä kirjanen oli jo kirjoitettu, kun lokakuun alussa saatettiin julkisuuteen tämän lain *soveltamissäännöt*, jotka finanssiasiaain ministeriö on vahvistanut syyskuun 20 p:nä 1897 sovittuaan asiasta sisäasiain ministeriön kanssa. Edellä olemme jo puhuneet siitä, miten suunnaton merkitys näillä säännöillä on oleva koko laille. Tällä kertaa ministeriö kiiruhti julkaisemaan säännöt ennen uuden lain voimaansaattamista, sillä säännöissä on osoitettu (kuten heti näemme) ne tapaukset, jolloin sallitaan poiketa uuden lain vaatimuksista, s.o. jolloin tehtailijoiden sallitaan „teettää töitä” yli laissa määrätyn ajan. Elleivät nämä säännöt olisi olleet niin tuiki tarpeellisia tehtailijoille, niin työläiset olisivat tietenkin saaneet vielä kauan odottaa niiden julkaisemista. Kohta „sääntöjen” jälkeen julkaistiin myöskin „ohjeet tehdastarkastuksen virkailijoille” vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän lain soveltamisesta muka tarkoituksella *selittää* vain tehdastarkastajille, millä tavoin lakia pitää soveltaa; tämä ohjekirje laillistaa virkailijain täydellisen mielivallan ja se on tähdätty kokonaan *työläisiä vastaan* sallien tehtailijoiden kiertää kaikin tavoin lakia. Keisarillinen hallitus kirjoittelee mielellään kauniita sanoja laeista, mutta sallii sitten kiertää näitä lakeja korvaten ne *ohjekirjeillä*. Sääntöjen yksityiskohtainen käsittely näyttää meille, että uusi ohjekirjelmä on juuri sellainen. Toteamme myös, että tämä „ohjekirje” on huomattavalta osaltaan *sanasta sanaan otettu* siitä „Vestnik Finansov” lehden kirjoituksesta, josta mainitsimme useita kertoja uutta lakia selittävässä kirjassessa. Siinä osoitimme esim., miten

„Vestnik Finansov” neuvoi tehtailijoille erään kierouden: „Vestnik Finansov” nimittäin selitti, ettei uusi laki koske niitä tapauksia, jolloin työläisen ja tehtailijan välisessä sopimuksessa ei ole sanottu mitään työajasta, koska työläinen muka esiintyy tässä tapauksessa „ei palkattavana työläisenä, vaan henkilönä, joka ottaa vastaan tilauksen”. „Ohjekirje” toistaa kirjaimellisesti tämän kieron selityksen. Säännöt käsittävät 22 pykälää, joista monet kuitenkin yksinkertaisesti toistavat sellaisenaan vuoden 1897 kesäkuun 2 päivän lain pykälää. Huomautamme, että nämä säännöt koskevat vain niitä tehtailijoita, „jotka ovat finanssiasiaain ministeriön alaisia”; ne eivät koske vuoriteollisuuden tehtaita, rautateiden konepajoja eivätkä valtion tehtaita. On tehtävä tarkka ero näiden sääntöjen ja itse lain välillä: säännöt on laadittu vain lakia *kehittelemään* ja ministerit, jotka niitä laativat, voivat niitä täydentää, muuttaa ja laatia uusia. Säännöissä puhutaan seuraavista viidestä kysymyksestä: 1) väliajoista; 2) sunnuntai- ja pyhäpäivälevosta; 3) poikkeamisista uudesta laista; 4) työvuoroista ja 5) ylitöistä. Tarkastelkaamme yksityiskohtaisesti, mitä säännöt sanovat kustakin kysymyksestä, ja niiden yhteydessä osoitamme, miten finanssiasiaain ministeriö ohjekirjelmässään neuvoo näitä sääntöjä soveltamaan.

II

Väliajoista on säädetty tällaiset säännöt: ensiksikin, että väliajat eivät kuulu työtuntien lukuun, että työläinen on väliajan vapaa; väliajat on osoitettava sisäisissä järjestyssäännöissä; toiseksi, että väliaika on ehdottomasti määrättävä vain siinä tapauksessa, kun työaika on pitempi kuin 10 tuntia vuorokaudessa ja että väliajan pitää olla vähintään tunnin pituinen. Tämä sääntö ei mitenkään paranna työläisten asemaa. Pikemminkin päinvastoin. Tunnin väliaika on kovin lyhyt: useimmilla tehtaililla on säädetty 1½ tunnin väliaika päivälliseksi ja toisinaan vielä puolen tunnin väliaika aamiaiseksi. Ministerit ovat tehneet parhaansa määräämällä lyhimmän ajan! Useissa tapauksissa työläinen ei ehdi tunnissa edes käydä kotona päivällisellä.

Työläiset eivät tietenkään anna säätää noin lyhyttä väliaikaa, vaan tulevat vaatimaan pitempää. Toinen varaus väliajan pakollisuudesta myös uhkaa kiristää työläisiä:

ministerien sääntöjen mukaan väliaika on *pakollinen* vain silloin, kun työpäivä on pitempi kuin 10 tuntia! Siis silloin, kun työpäivä on 10 tuntia, tehtailijalla on oikeus olla antamatta työläisille väliaikaa! Taaskin on työläisten itsensä pidettävä huoli siitä, etteivät tehtailijat voisi eivätkä uskaltaisi käyttää tuollaista oikeutta. Työläiset voivat olla suostumatta sellaisiin sääntöihin (silloin kun niitä pannaan sisäisiin järjestyssääntöihin) ja vaatia väliaikoja useammin. Ministereistä eivät nämäkään kiristykset ole tuntuneet riittävältä. Tähän sääntöön liittyvässä „huomautuksessa” sanotaan vielä, että „jos on huomattavia esteitä, niin *sallitaan* poikkeamia tästä vaatimuksesta”, s.o. *sallitaan* herrojen tehtailijoiden olla antamatta työläisille lainkaan väliaikaa! Ministerit kyllä sallivat sen, mutta tuskinpa työläiset tulevat *sallimaan*. Sitä paitsi ministerit *sallivat* tehdä poikkeuksia myöskin silloin, kun väliajan vaatiminen katsotaan työläisille rasittavaksi. Oi, te huolehtivaiset herrat ministerit! Sitä, että työläisille on „rasittavaa” keskeyttää työt, meidän ministerimme ovat ajatelleet, mutta siitä, että työläisille on „rasittavaa” ehtiä tunnissa käydä päivällisellä tai että vieläkin „rasittavampaa” on tehdä työtä *10 tuntia* ilman väliaikaa, herrat ministerit eivät ole hiiskahtaneetkaan! Kolmas väliaikojen koskeva sääntö vaatii, että työläiselle annettaisiin mahdollisuus ruokailla ainakin jokaisen 6 tunnin kuluttua. Mutta säännöt eivät vaadi *väliaikoja* jokaisen 6 tunnin kuluttua; mitä merkitystä sitten on tuollaisella säännöllä? Kuinka työläinen voi ruokailla ilman väliaikaa? Sitä herrat ministerit eivät välittäneet ajatella. Ellei väliaikaa ole (sanotaan säännöissä), niin työläiselle „on annettava mahdollisuus ruokailla työaikana, ja sisäisissä järjestyssäännöissä on silloin osoitettava paikka, missä he voivat ruokailla”. Koko tämä sääntö on niin suurta typeryyttä, ettei voi muuta kuin ihmetellä! Jompi kumpi: *joko* tämä „ruokailupaikka” osoitetaan jossakin *muualla* eikä siellä, *missä työläinen tekee työtä*; silloin on *väliaika* kiertämätön. Tahi tämä paikka osoitetaan siellä, *missä työläinen työskentelee*; mutta mitä merkitystä silloin on paikan osoittamisella? Työläisellä ei ole oikeutta keskeyttää työtä,—kuinka hän sitten voi työtä *keskeyttämättä* ruokailla? Herrat ministerit pitävät työläistä koneena: konettahan voidaan sen käydessäkin ruokkia öljyllä, miksei sitten (ajattelevat meidän „huolehtivaiset” pääoman häntyrimme,

ministerimme) työläinenkin voisi sulloa ruokaa sisäänsä työn ohessa? Työläisille jää vain yksi toivo, että tuollainen typerä sääntö saatettiin keksiä vain Venäjän virkamiesten kanslioissa, mutta että todellisuudessa sitä ei tulla noudattamaan. Työläiset tulevat vaatimaan, *ettei* „ruokailupaikaksi” *osoitettaisi sitä paikkaa, missä he tekevät työtä*: työläiset tulevat vaatimaan *väliaikaa* joka 6 tunnin kuluttua. Siinä ovatkin kaikki väliaikoja koskevat säännöt. Ministerit ovat kehittäneet lakia siten, että se voi vain pahentaa työläisten asemaa, elleivät työläiset itse pidä puoliaan, elleivät he yhteisvoimin pidä kiinni omista eikä ministerien säännöistä.

III

Sunnuntai- ja pyhäpäivälevosta on säädetty vain yksi vähäinen sääntö, nimittäin se, että sunnuntaisin ja pyhäpäivinä työläisten täytyy olla vapaana työstä vähintään 24 tuntia yhtämittaisesti. Tämä on *kaikkein vähin*, mitä sunnuntai- ja pyhäpäivälevosta annetun lain „kehittelemiseksi” voitiin päättää. Vähempää ei voitu määrätä. Mutta ministerit eivät edes ajatelleetkaan pitemmän levon määräämistä työläisille (esim. 36 tuntia, kuten on tapana eräissä muissa maissa). Ei-kristityistä ei säännöissä ole sanottu mitään.

IV

Laista poikkeamisiin nähden on tehty paljon sääntöjä, kovin paljon ja kovin yksityiskohtaisia. Muistutamme työläisille, että laki antoi ministereille oikeuden tehdä säännöissä poikkeuksia laista sekä *koventamalla* lain vaatimuksia (s.o. vaatien tehtailijoilta enemmän työläisille) että *lieventämällä* lain vaatimuksia (s.o. vaatimalla tehtailijoilta *vähemmän* työläisille). Katsokaamme, miten ministerit ovat menettäneet. Ensimmäinen sääntö. Poikkeamisia laista sallitaan silloin, kun „työläiset suorittavat *keskeytyksetöntä* työtä, s.o. sellaista työtä, jota ei voida keskeyttää milloin tahansa turmelematta laitteita, tarvikkeita tai valmisteita”. Näissä tapauksissa herrat tehtailijat voivat „teettää töitä” yli laissa määrätyn ajankin. Tässä tapauksessa sääntö vain vaatii, ensiksikin, *ettei*

työläisen työtuntien lukumäärä kahden peräkkäisen vuorokauden kuluessa ylittäisi 24 tuntia (ja työvuorojen muuttuessa kolmeakymmentä tuntia). Minkä tähden on sanottu: 24 tuntia kahdessa vuorokaudessa, eikä 12 tuntia vuorokaudessa,— se selviää työvuoroja koskevasta pykälästä. Toiseksi, sääntö vaatii, että keskeytymättä työskenneltäessä jokainen työläinen olisi vapaa työstä neljänä vuorokautena kuukaudessa, jos hänen työpäivänsä on 8 tuntia pitempi. Siis *keskeytyksittä* jatkuvilla tuotantaloilla työläisten lepopäivien lukua on *vähennetty kovasti*: 4 päivää kuukaudessa, vuodessa 48, silloin kun *yksinpä* lakikin (kaikista pyhäpäivien vähentämisistä huolimatta) jätti 66 pakollista pyhäpäivää vuodessa. Mitä järkisyitä ministereillä oli vähentää tätä pyhäpäivien määrää? Ei kerrassaan mitään; *keskeytyksettömyys* rikkoutuu joka tapauksessa, vaikka olisi vain neljäkin pyhäpäivää kuukaudessa, t.s. tehtailijain pitää kuitenkin palkata muita työläisiä pyhäpäiviksi (jos tuotanto on *todella* keskeytyksettöntä, t.s. jos sitä ei saa *pysäyttää*). Herrat ministerit ovat siis vieläkin karsineet työläisiltä pois pyhäpäiviä *vain sen vuoksi*, että vähemmän „vaivattaisiin” tehtailijoita, että olisi vähemmän sellaisia tapauksia, jolloin pitää palkata *monta* työläisiä! Eikä siinä kaikki, „ohjekirje” sallii jopa tehdastarkastajienkin vahvistaa myös sellaiset sisäiset järjestyssäännöt, joissa määrätään *työläisille vieläkin pienempi lepo!* Tehdastarkastajan pitää vain ilmoittaa siitä kauppa- ja teollisuusdepartementtiin. Tämä on mitä havainnollisin esimerkki, joka osoittaa, miksi meidän hallituksemme suosii sisällyksettömiä lakeja sekä yksityiskohtaisia sääntöjä ja ohjekirjeitä: vastenmielisen säännön muuttamiseksi ei tarvitse muuta kuin pyytää sitä... lahjustulojen departementilta! Aivan samoin tehdastarkastaja voi (ohjekirjelmän mukaan!) sallia, että keskeytyksettömiä töiksi katsotaan sellaiset työt, joita ei ole osoitettu ohjekirjeeseen liitetystä luettelosta: riittää, kun siitä tiedoitetaan departementille... Tähän sääntöön liittyvässä huomautuksessa sanotaan, että keskeytyksittä jatkuvat työt on *erikoisesti osoitettava* sisäisissä järjestyssäännöissä. „Tästä säännöstä sallitaan poikettavan vain sikäli, mikäli se on *todella välttämätöntä*” (niin sanoo ministerien sääntö). Entä kuka valvoo, *onko* se *todella* välttämätöntä vai ei? Ei muut kuin työläiset: heidän ei pidä sallia, että sisäisiin järjestyssään-

töihin tehdään varauksia keskeytyksettömistä töistä ilman *todellista* tarvetta. Toinen sääntö. Laista sallitaan poikettavan silloin, kun työläiset ovat aputöissä erilaisilla tuotantaloilla (juokseva remontti, höyrykattiloiden, voimakoneiden ja voimansiirtolaitteiden hoito, lämmitys, valaistus, vesijohtolaitos, vahti- ja palokuntapalvelus j.n.e.). Nämä poikkeamiset on samoin *osoitettava erikseen* sisäisissä järjestys-säännöissä. Näille työläisille annettavista lepopäivistä *ei säännöissä mainita sanallakaan*. Työläisten omaksi huoleksi jää taaskin valvoa, että he saavat levätä, t.s. heidän ei pidä suostua sellaisiin sisäisiin järjestyssääntöihin, joissa ei ole määrätty lepopäiviä näille työläisille. Kolmas sääntö. Työpäivää ja sunnuntai- ja pyhäpäivälepoa koskevista säännöistä sekä sisäisistä järjestyssäännöistä poikkeamista sallitaan vielä kahdessa tapauksessa: ensiksikin, koneiden, laitteiden y.m. äkillisesti vioittuessa, mikä on aiheuttanut töiden seisauksen koko tehtaalla tai sen osastossa. Näissä tapauksissa tarpeellisten *korjausten* suorittaminen on luvallista säännöistä riippumatta. Toiseksi, säännöistä riippumatta sallitaan suorittaa „väliaikaisia töitä laitoksen jollakin osastolla niissä tapauksissa, jolloin tulipalon, vaurion y.m. odottamattomien seikkojen takia laitoksen jonkin osaston toiminta on joksikin aikaa supistettu tai kokonaan pysäytetty ja kun se on välttämätöntä laitoksen muiden osastojen työskentelylle täydellä vauhdilla”. (Siinä tapauksessa tehtailijan on samana päivänä ilmoitettava tehdastarkastajalle, joka *antaa luvan* näiden töiden suorittamiselle.) Tämä viimeksimainittu sääntö osoittaa, miten suurta „huolta” ministerit pitävät siitä, etteivät tehtailijat kuluttaisi ruplaakaan liikaa. Tehtaan jollakin osastolla on ollut tulipalo. Työt ovat pysähtyneet. Korjaukset tehtyään tehtailija haluaa korvata hukkaan kuluneen ajan. *Sen tähden* ministeri sallii hänen puristaa työläisistä liikaa työtä kuinka paljon tahansa, pakoittaen heidät tekemään työtä vaikka 18 tuntia vuorokaudessa. Mitä tekemistä työläisillä on sen kanssa? Kun tehtailija saa ylimääräistä voittoa, niin jakaako hän sen työläisten kanssa? Lyhentääkö hän silloin työpäivää? Mistä hyvästä työläisten sitten on *pidennettävä* työpäivää silloin, kun tehtailija kärsii tappiota? Sehän merkitsee: voiton otan itselleni, mutta tappion sysään työläisten niskoille. Jos pitää korvata menetettyä, niin miksei palkata toisia työläisiä? Ihmetellä täytyy, miten Venäjän ministerit

„pitävät huolta” herrojen tehtailijoiden taskuista! Neljäs sääntö. Uudesta laista poikkeamista voi olla „muissakin erittäin tärkeissä, poikkeuksellisissa tapauksissa”. (Mitähän ne muut tapaukset ovat? Onhan jo lueteltu niin paljon erittäin tärkeitä, poikkeuksellisia tapauksia, että tuntuu, kuin ei muita enää olisikaan?) Nämä poikkeamiset sallii finanssiasian ja sisäasian ministeri kussakin tapauksessa erikseen. Siis tehtailija pyytää, ministerit sallivat — ja sillä hyvä. Työläisten mieltä ei kysytäkään: onko se nyt laitaa, että „herrat” alkaisivat kysyä roskaväen mieltä! Alhaisen kansan pitää tehdä työtä kapitalisteille eikä järkeillä sitä, „poikkeuksellinenko” tapaus on pakoittanut tehtailijan pyytelemään vaiko aivan tavallinen voitonhimo. Tällaisia ovat ministerien laatimat säännöt poikkeamisista uudesta laista. Kuten näemme, kaikki nämä säännöt puhuvat siitä, miten ja milloin voidaan olla noudattamatta lakia ja milloin voidaan vähentää sitä, mitä laki vaatii tehtailijoilta työläisten hyväksi. Ministerit *eivät* puhu *sanaakaan* siitä, että kovennettaisiin lain vaatimuksia tehtailijoille työläisten hyväksi. Työläiset muistakoot, mitä uutta tehdaslakia koskevassa kirjassessa on sanottu siitä, mitä varten laki myöntää ministereille niin suuret oikeudet!

V

Työvuoroista on säädetty vain yksi vähäinen sääntö, joka sallii silloin, kun kahdessa vuorossa työskennellen tehdään 18 tuntia, *lisätä* työtunteja 12 tuntiin saakka vuorokaudessa, mutta siten, että keskimäärin, kahden viikon ajalta lasketuna, työaika jokaista työläistä kohti ei ylittäisi 9 tuntia vuorokaudessa. Tämä sääntö siis sallii taaskin *pidennettävän* työpäivää. Kuinka paljon jo onkaan sääntöjä työpäivän *pidentämisestä*, mutta lyhentämisestä ei ollut ainoatakaan — eikä tule! Tämän säännön mukaan työläiset voidaan pakoittaa tekemään koko viikko työtä 12 tuntia vuorokaudessa, ja „ohjekirje” lisää taaskin, että tehdastarkastajat voivat sallia muitakin poikkeamisia laista ilmoittaen siitä johtajalle... Työvuoroja koskee myös ylläsoitettu sääntö, joka määrää keskeytyksettömässä työssä työajan pituudeksi *24 tuntia kahdessa vuorokaudessa*. Ohjekirje selittää, miksi on sanottu 24 tuntia kahdessa vuorokaudessa, eikä 12 tuntia vuorokaudessa. Näin on sanottu sitä varten,

että voitaisiin jättää ennalleen eräissä tehtaissa vakiintunut kerrassaan kelvoton järjestys, jolloin työtä tehdään yhtämittaa kaksi *vuoroo 8 tunnin kuluttua*: tällaisen vuorotyön oloissa työläinen tekee yhtenä päivänä työtä 16 tuntia, seuraavana 8 tuntia, eikä hänellä ole koskaan säännöllistä lepoa, säännöllistä unta. Vaikea on enää kuvitella mitään sen kelvottomampaa kuin tällaiset työvuorot; mutta ministerit eivät olleet ainoastaan tekemättä mitään näiden kelvottomuuksien rajoittamiseksi, vaan olipa heillä julkeutta sanoa „ohjekirjeessä”, että monissa oloissa nämä tällaiset työvuorot ovat työläisille mukavampia!! Sellaista huolta ministerit pitävät *työläisten mukavuuksista!*

VI

Ylitöistä on säännöissä annettu ensinäkemältä tarkimmat määritelmät. Ylitöiden rajoittaminen ei ole pääasiana ainoastaan ministerien säännöissä, vaan myöskin koko uudessa laissa. Edellä olemme jo puhuneet itse lain täydellisestä epämääräisyydestä tässä kysymyksessä ja finanssiasiain ministeriön alkuperäisestä aikomuksesta jättää ylitöt ilman mitään lisäsääntöjä. Nyt on osoittautunut, että ministerit ovat kuitenkin rajoittaneet ylitöitä, rajoittaneet juuri niin, kuin uutta lakia valmistellut valiokunta ehdotti, s.o. 120 tuntiin vuodessa. Mutta toisaalta finanssiasiain ministeri toisti „ohjekirjeessä” opetukseksi tehdastarkastajille kaikki ne „Vestnik Finansov” lehdestä otetut *työläisiä vastaan* tähdytyt juonet ja metkut, jotka olemme esittäneet uutta lakia koskevassa kirjassa: toistamme, että „ohjekirje” on kopioitu suoraan „Vestnik Finansov” lehdestä.

Ensimmäinen sääntö koskee uuden lain sitä kohtaa, jonka mukaan tehtailija voi panna työläisten kanssa tehtävään sopimukseen ehdon niistä ylitöistä, jotka ovat tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämättömiä. Olemme jo puhuneet tämän epämääräisyydestä. Ja kuitenkin tämä lakipykälä on tavattoman tärkeä: jos ylitöitä koskeva ehto on otettu sisäisiin järjestyssääntöihin, niin silloin ylityöt ovat työläiselle *pakollisia* ja *tällöin koko laki jää soveltamatta*. Nyt tätä sanontaa selitetään ministerisäännöissä näin: „tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämättöminä” voidaan pitää vain sellaisia töitä, jotka johtuvat

„yksinomaan satunnaisista ja itsensä tuotannon ominaisuuksista riippuvista poikkeamisista tuotannon normaali-kulusta”. Niihin eivät siis kuulu sellaiset poikkeamiset, jotka aiheutuvat tilausten lisääntymisestä (koska ne eivät riipu tuotannon ominaisuuksista). Tulipalon, vaurion y.m.s. aiheuttamat poikkeamiset eivät myöskään kuulu niihin, koska nekään eivät riipu itse tuotannon ominaisuuksista. Juuri näin olisi sääntö *terveen järjen mukaan* ymmärrettävä. Mutta nyt tulee „ohjekirje” tehtailijoille avuksi. „Ohjekirje” kehittää niin loistavasti niitä tapauksia, jolloin ylityöt voidaan tehdä työläisille pakollisiksi sisällyttämällä ne palkkausehtoihin, s.o. sisäisiin järjestyssääntöihin,— että näiksi tapauksiksi voidaan laskea *kirjaimellisesti mitä tahansa*. Todellakin, muistakoot työläiset, miten „Vestnik Finansov” lehden kirjoituksessa *kehiteltiin* lakia ja vertailkoot nyt „ohjekirjettä” siihen. Ensinnäkin „ohjekirjeessä” puhutaan töistä, „jotka ovat tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämättömiä”,— sitten huomaamatta sujautetaan tilalle toinen sanamuoto: „ehdottomasti välttämättömät työt” (kas vain! mutta kuka sen välttämättömyyden määrää?),— ja sen jälkeen ohjekirjeessä tuodaan esimerkkejäkin „ehdottomasta välttämättömyydestä”: osoittautuu, että tähän sopivat nekin tapaukset, kun tehtailijan „on mahdollonta tai vaikeaa (vanha tuttu!) lisätä työläisten lukumäärää”, kun suoritetaan hyvin kiireellisiä ja ehdottoman määräaikaaisia töitä (esim. sesonkitöissä); kun pitää joka päivä saada sanomalehti ulos kirjapainosta; kun ei töitä ole voitu etukäteen huomioida j.n.e. Sanalla sanoen, pyydä mitä tykkää. Finanssiasiaain ministeriössä istuvat kapitalistien hävyttömät häntyrit ovat *kehilleet* lakia niin, että tehtailijalla on oikeus ottaa sisäisiin järjestyssääntöihin vaatimus *minkälaisista ylitöistä tahansa*. Ja koska sellainen vaatimus on tehty sisäisiin järjestyssääntöihin, niin koko uusi laki menee päin mäntyä ja kaikki jää entiselleen. Työläisten ei pidä sallia näiden vaatimusten ottamista sisäisiin järjestyssääntöihin, muuten heidän asemansa ei ole ainoastaan parantumatta, vaan se päinvastoin huononee. Tämän esimerkin valossa työläiset näkevät, miten tehtailijat ja virkailijat sopivat keskenään siitä, miten he voisivat taas laillisella perusteella orjuuttaa työläisiä. „Ohjekirje” tuo selvästi esiin tämän sopimuksen, sen, kuinka finanssiasiaain ministeriö palvelee kapitalistien etuja.

Toinen ylitöitä koskeva sääntö vaatii, ettei ylitöiden määrä kunkin työläisen osalta saa ylittää 120 tuntia vuodessa, ja tällöin *ei* tähän lukuun *lasketa*, ensinnäkään, niitä ylitöitä, jotka sopimusehdoissa ovat työläiselle pakollisia „tuotannon teknillisten ehtojen perusteella”, ja me näimme juuri, että ministerit ovat sallineet sisällyttää tähän sanontaan *minkälaisia tahansa* tapauksia, joilla ei ole mitään tekemistä „tuotannon teknillisten ehtojen” kanssa; toiseksi, ei lasketa niitä ylitöitä, joita teetetään tulipalon, vaurion y.m.s. sattuessa tai jollakin osastolla sattuneen pysähdyksen takia, jotta voitaisiin korvata hukkaan mennyt aika.

Kaikki nämä ylityötä koskevat säännöt yhdessä otettuina muistuttavat hämmästyttävästi tunnettua eläinsatua siitä, miten leijona jakoi saaliin „tasan” metsästyskumppaniensa kanssa: ensimmäisen osan se ottaa itselleen sille kuuluvan oikeuden nojalla; toisen osan siksi, että on eläinten kuningas; kolmannen siksi, että on voimakkain; ja ken neljänteen kurottaa käpälää, se silloin varmasti hengettä jää. Juuri niin meilläkin tehtailijat tulevat nyt päättelemään ylitöistä. Ensiksikin, he tulevat „heille kuuluvan oikeuden nojalla” puristamaan työläisistä „tuotannon teknillisten ehtojen kannalta välttämätöntä” ylityötä, s.o. minkälaista työtä tahansa, kunhan se vain pannaan sisäisiin järjestyssääntöihin. Toiseksi, he tulevat puristamaan työläisistä työtä „erikoistapauksissa”, t.s. silloin, kun he haluavat säilyttää tappionsa työläisten hartioille. Kolmanneksi, he tulevat puristamaan heistä vielä 120 tuntia vuodessa sillä perusteella, että he ovat rikkaita, mutta työläiset ovat köyhiä. Neljänneksi, „erikoistapauksissa” he saavat ministereiltä erikoisia helpotuksia. No, ja sitten, mitä kaiken tämän jälkeen jää 24 tunnista vuorokaudessa,— sen työläiset voivat käyttää „vapaasti” muistaen visusti, ettei oikeudenmukainen hallitus suinkaan „riistä heiltä oikeutta” tehdä työtä jopa 24 tuntia vuorokaudessa... Jotta tämä ylityön puristaminen työläisistä kävisi *lain mukaan*,— sitä varten on säädetty, että tehtailijain on otettava käytäntöön erikoiset *kirjat* kaikista näistä eri lajin ylitöistä. Ensimmäiseen kirjaan he merkitsevät kaiken sen, mitä he nylkevät työläisistä „heille kuuluvan oikeuden nojalla”; toiseen kirjaan sen, mitä he nylkevät „erikoistapauksissa”; kolmanteen sen, mitä he nylkevät „erikoisesta sopimuksesta” (korkeintaan 120 tuntia vuodessa) ja neljänteen sen, mitä he nylkevät „poikkeus-

tapauksissa". Työläisten aseman parantamisen asemesta saadaan pelkkää vitkuttelua ja kansliakirjeenvaihtoa (kuten on aina muulloinkin asianlaita Venäjän rajoittamattoman hallitusvallan kaikkien reformien seurauksena). Tehdasurjadnikat tulevat käymään tehtaissa ja „valvomaan"... näiden kirjojen käyttöä (joista itse pirukaan ei saa selvää), ja tästä hyödyllisestä puuhasta vapaana aikana he tulevat tiedoittamaan tehtailijoille tehdyistä uusista myönnytyksistä kauppa- ja teollisuusdepartementin johtajalle ja työläisten lakoista poliisidepartementille. Ovelaa väkeä nuo kaupanhierojat ja heidän bashibozuk-kumppaninsa, joista hallituksemme muodostuu! Sitten he palkkaavat vielä sopivasta maksusta itselleen ulkomaisen edustajan, joka rupeaa joka tienristeyksessä toittamaan „Euroopalle", että katsokaahan, millaisia työläisistä huolehtivia lakeja meillä on.

VII

Luokaamme lopuksi yleissilmäys ministerien laatimiin sääntöihin. Palauttakaamme mieleen, minkälaisia sääntöjä uusi laki on oikeuttanut herrat ministerit antamaan? Sääntöjä on kolme ryhmää: 1) lakia selittäviä sääntöjä; 2) sääntöjä, jotka lisäävät tai pienentävät vaatimuksia, joita uusi laki asettaa tehtailijoille; 3) sääntöjä tuotantaloista, jotka ovat työläisille erittäin vaarallisia. Miten herrat ministerit ovat käyttäneet lain myöntämää oikeutta?

Ensimmäisessä ryhmässä he ovat rajoittuneet kaikkein välttämättömimpään, kaikkein vähimpään, mitä ilman ei enää mitenkään voitu tulla toimeen. Ylityön he ovat sallineet sangen laajasti ja venyvässä mielessä,— 120 tuntia vuodessa saattaen samalla ohjekirjeen välityksellä voimaan niin suuren määrän poikkeuksia, että ne riistävät säännöiltä kaiken merkityksen. Työläisten väliaikoja he ovat pyrkineet supistamaan, työvuorot kaikkine törkeyksineen jättäneet ennalleen, elleivät ole huonontaneet niitä.

Sääntöjen toisessa ryhmässä ministerit ovat *tehneet kaikkensa* pienentääkseen vaatimuksia, joita uusi laki asettaa tehtailijoille, s.o. *tehneet kaikkensa tehtailijoiden hyväksi eivätkä kerrassaan mitään työläisten hyväksi*: säännöissä ei ole kovennettu ainoatakaan uuden lain vaatimusta tehtailijoille työläisten hyväksi.

Sääntöjen kolmannessa ryhmässä (s.o. niiden työläisten hyväksi, joiden täytyy tehdä työtä vaarallisimmilla tuotantoaloilla) ministerit eivät ole tehneet kerrassaan mitään eivätkä maininneet niistä sanaakaan. Ohjekirjeessä on vain mainittu, että tehdastarkastajat voivat tehdä departementille ilmoituksen erikoisen vaarallisista tuotantoaloista! Kyllä tehdastarkastajat ovat voineet ennenkin „ilmoittaa” mitä tahansa. Mutta jostakin käsittämättömästä syystä tehdasurjadnikat ovat tähän saakka „tehneet ilmoituksia” työläisten lakoista ja heidän vainoamiskeinoistaan, mutteivät työläisten suojelusta erittäin vaarallisilla tuotantoaloilla.

Työläiset itse näkevät tästä, mitä he saattavat poliisihallituksen virkailijoilta odottaa. Venäläisten työläisten on vielä kauan ja sitkeästi taisteltava saavuttaakseen 8-tuntisen työpäivän ja ylitöiden täydellisen kieltämisen.
